

CUPRINS

Porunca Iubirii apare cu binecuvântarea Arhiepiscopiei Sibiului

Credința și dragostea dinfâi

C
A
L
E
A

A-l cinști pe Părintele Arsenie înseamnă a-i urma sfaturile - ÎPS Laurențiu Streza / 5

Părintele Arsenie - un „Everest” al neamului românesc - PS Daniil Stoenescu / 8

Scurtă biografie a Părintelui Arsenie - Pr. Lucian Răzvan Petcu / 17

Urmările schismei la români (II) - Diac. Prof. Gheorghe I. MOISESCU / 24

C
R
E
D
I
N
Ț
A

Vindecarea sufletului.

Rugăciune, înfrânare și iubire

A
D
E
V
Ă
R
U
L

„Pleacă de la mine, Doamne, că sunt un om păcătos!” - PS Daniil Stoenescu / 33

Iertarea este o virtute grea - Mitropolitul Augustin de Florina / 43

Decalogul mântuirii - alcătuit de Sf. Teofan Zăvorâtul / 47

Dumnezeu iartă, dar nu scuză - Părintele Miron Mihăilescu / 49

N
Ă
D
E
J
D
E
A

Biserica și lumea vremurilor din urmă

V
I
A
Ț
A

Apocalipsa va veni oricum - ÎPS Bartolomeu Anania / 54

ONU promovează imoralitatea sexuală în numele eliminării discriminării împotriva femeilor / 57

Virtuțile abstenenței / 59

Omenirea va dispărea în 100 de ani! / 68

D
R
A
G
O
S
Ț
E
A

Poruncă nouă vă dau vouă: să vă iubiți unul pe altul (In. 13, 34)

Actualitatea religioasă.

Știri din țară / 71

Primul simpozion de martirologie

Martiri și mărturisitori români ai secolului XX - Închisorile comuniste din România

Părintele Nichita Pașcan împreună cu 29 de maici au fugit în Grecia, la stiliști

Comisia Trilaterală la București

În cinstea Părintelui Arsenie Boca

In memoriam: Arhim. Teofil Părăian

Știri din lume / 84

Dialogul catolic-ortodox de la Viena (schimbare importantă de macaz)

Primatul (supremația) în Biserica Ortodoxă

Cele mai vechi icoane ale apostolilor

Benedictinul Gabriel Bunge a trecut la Ortodoxie

Exploatare pentru ovocite

Cartea ortodoxă prin poștă. Talon Abonamente . . . 94

***„Să nu vă treceți timpul fără folos,
că nu-l mai întâlniți!”***

În zorii zilei de 18 octombrie 1990, marele duhovnic Paisie Olaru, în vârstă de aproape 94 de ani, și-a dat sufletul în mâinile lui Hristos, însoțit de doi din ucenicii săi apropiați.

După 40 de zile, săvârșindu-i-se toată rânduiala cuvenită, unul dintre ucenicii săi apropiați se ruga noaptea singur, în chilia Părintelui Paisie. De oboseală, a ațipit puțin în genunchi, și l-a văzut pe bătrânul îmbrăcat cu rasă, cu schimă și epitrahil, stând la marginea patului său, cu crucea în mână, unde zăcuse în suferință șase ani de zile, și plângând.

N-am venit să stric Legea ci să o plînesc (Mt. 5: 17).

Iubirea aproapei este plînirea Legii (Rom. 13:10)

Ucenicul întristat, i-a sărutat crucea și mâna, și l-a întrebat: „*De ce plîngi, Părinte Paisie? Te doare ceva?*”

Iar el i-a răspuns: „*Nu, dragii mei. Dar dacă voi nu plîngeți, plîng eu pentru voi, că tare este greu de ajuns la Rai. O, câtă nevoie și câtă frică are sufletul atunci! Și dacă nu plîngi tu pentru tine aici, cine să te plîngă după moarte?*”

Că numai pe cel ce îl doare inima și are conștiință curată, numai acela plînge. Vedeți cum trece timpul?! Vai, vai, să nu vă treceți timpul fără folos, că nu-l mai întâlniți. Ce puteți face astăzi, faceți, și nu amânați pe mâine, că nu știm dacă mai ajungem până atunci. Că dacă poți și nu faci, ai mare păcat, și de ochii Domnului nu poți ascunde nimic...

Orice faci, se caută scopul cu care faci acel lucru. Dorești sa placi oamenilor sau lui Dumnezeu?

Luați seama, că tare este scump Raiul și tare este greu de ajuns la Rai. Aveți grijă de suflet, că mare răspundere are fiecare pentru el. Că nu anii ajută, ci faptele, dragii mei ‘

Apoi, ucenicul i-a zis: „*Părinte Paisie, să mâncați ceva, că este ora 15.*” Iar părintele a răspuns: „*Mai lasă, până după Vecernie...*” Și așa s-au despărțit. Părintele Paisie a plecat, iar el s-a deșteptat și a plîns mult pentru plînsul Părintelui Paisie. „*Parcă îl văd mereu în fața ochilor mei, spune ucenicul, cum plîngea și îmi zicea aceste cuvinte.*”

(Arhim. Ioanichie Bălan – „Părintele Paisie, duhovnicul”)

Faceți cunoscută

“PORUNCA IUBIRII”

tuturor oamenilor!

**Credința și
dragostea dintâi**

“Dar am împotriva ta că ți-ai părăsit dragostea dintâi. Adu-ți aminte de unde ai căzut și pocăiește-te...” - Ap.2,4

100 de ani de la nașterea Părintelui Arsenie Boca

Părintele Arsenie Boca s-a născut în 29 septembrie 1910, la Vața de Sus, județul Hunedoara. Cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la nașterea sa, Mănăstirea Brâncoveanu, împreună cu Fundația creștină „Arsenie Boca”, a organizat sâmbătă, 25 septembrie, Centenarul Părintelui Arsenie Boca. La eveniment au participat ierarhi, preoți, monahi și credincioși, adunați de dragostea pentru Părintele și de dorința de a-l cinsti cu această ocazie prin evocări și împărtășiri ale experiențelor personale.

A-l cinsti pe Părintele Arsenie înseamnă a-i urma sfaturile

ÎPS Laurențiu Streza

*cuvânt ținut în cadrul simpozionului de la
Mănăstirea Brâncoveanu -
Sâmbăta de Sus, 25 septembrie 2010*

O declarație sufletească

Am vrea să vă întâmpinăm cu multă bucurie pe dumneavoastră, toți cei care, unii direct, alții indirect, păstrați în sufletele fraților voastre nu doar amintirea Părintelui. Pentru că o simplă comemorare se consumă odată cu evenimentul comemorativ, însă comemorarea aceasta este o comemorare liturgică, de aceea ea se

poate repeta mereu și la aceeași intensitate. Simpozionul acesta, pentru că este legat direct de pomenirea Părintelui, mâine prin Sf. Liturghie și apoi prin slujba Parastasului, este o astfel de comemorare liturgică, în cadrul căreia noi devenim pentru moment contemporani cu foarte multe evenimente din viața Părintelui, amintite de unii sau de alții.

Însă elementul real al acestui început de comemorare este acela de a stabili lucrurile așa cum trebuie ele să fie stabilite. Pentru că totdeauna, în diferite manifestări, există și obiecții, dar și extrema cealaltă, a exaltării, a depășirii limitei, promovând elemente care nu sunt firești. Noi, care am venit aici, nu am venit să ne exprimăm exaltarea, ci smerenia unui om care a fost *chipul smereniei*. L-am cunoscut personal și am simțit darul lui Dumnezeu și binecuvântarea lui. L-am cunoscut întru începutul vieții noastre de familie, l-am cunoscut în momente esențiale, în care am primit sfaturi, și a dat Dumnezeu și am urmat aceste sfaturi. Pot să spun că mi-am dorit toată viața mea să împlinesc ce mi-a spus Părintele, să fiu un fiu ascultător.

Aș dori ca toate intervențiile noastre să se constituie într-o declarație sufletească, în exprimarea unei stări pe care am trăit-o și o trăim și acum, când mergem la mormântul Părintelui sau la izvorul Părintelui de aici, de la Sâmbăta.

*Canonizarea se bazează pe pietatea credincioșilor,
provenită din experiența reală*

Am vrea și să vă explicăm, pentru că mulți ne-au întreat despre canonizarea Părintelui Arsenie, cum se face canonizarea și ce este ea, cine o face. Canonizarea sau declararea ca sfânt a unei personalități o face Dumnezeu. Deci nu Biserica sau Sfântul Sinod, care ia o hotărâre că gata, vrem să îl canonizăm pe Părintele Arsenie. Procesul este invers, vine de jos. Biserica, ca instituție, este obligată să constate și apoi să facă cercetări, în momentul în care există pietatea credincioșilor, care nu se bazează pe o exaltare, ci pe o experiență reală; credincioșii care merg la mormântul Părintelui sau cei care își îndreaptă rugăciunile către Părintele simt ajutor. Mai mult, ei au fost

părtași la anumite evenimente pe care le putem numi minuni.

Dacă în viața noastră s-a întâmplat o minune, și minunea aceasta se datorează tocmai mijlocirii unui Părinte, acela îți rămâne în suflet. Eu cunosc un exemplu, foarte simplu. Doi tineri, pe care îi știu foarte bine, au avut un necaz. Un necaz care se va întâmpla de acum încolo tot mai des, pentru că suntem păcăliți, uneori chiar și obligați, să facem vaccinuri. Deci, dintr-un simplu vaccin, la un an de zile, copilul lor pur și simplu a căzut din picioare, s-a îmbolnăvit, nu mai mergea, nu mai vorbea. Nu mai știau ce să îi facă, iar doctorii iar le spuneau că nu au ce să îi facă. Și au început să facă slujbe. Cu Sfântul Maslu își mai revenea, apoi iar cădea. Și mi-au spus la un moment dat: „Ne ducem la Părintele!”. Pentru ei, Părintele Arsenie era Părintele, avea o identitate unică, nu mai era altul. Părintele cutare era Părintele cutare, dar Părintele Arsenie era Părintele, era unul singur. Și s-au dus, s-au tot dus la Prislop, cu copilul. Și tatăl copilului, specialist, doctor în finanțe, la un moment dat s-a enervat și a zis: „Apăi Părinte, arată-mi un semn, arată-mi ceva!” Și copilul, care nu vorbea, a strigat atunci: „Tată!” . În acel moment i s-a făcut pielea găinii.

Să fim doritori de a împlini îndemnul Părintelui

Ar putea părea un lucru simplu, banal. Dar pentru această familie a fost un element esențial. Indiferent cine ce le-ar spune despre Părintele, experiența lor este aceasta. Și mulți au avut astfel de experiențe, care sunt autentice, nu sunt provocate de o stare din aceasta euforică, de exaltare, sau de pretenția: „Gata, eu contribuie la canonizarea Părintelui Arsenie!”

Deci să pornim de la acest element de bază, de la această stare firească de beneficiari, de ascultători și de doritori de a împlini îndemnul Părintelui, de a încerca să împlinim ce ne-a spus. Pentru că mulți sunt cei care se declară astăzi ucenici ai Părintelui Arsenie; dar eu, de exemplu, am găsit în satul Lisa, unde am fost preot paroh, aici, în vecinătatea Mănăstirii Sâmbăta, unde a slujit Părintele Arsenie, doar o singură familie care a și împlinit până la capăt sfaturile Părintelui.

100 de ani de la nașterea Părintelui Arsenie Boca

Părintele Arsenie - un „Everest” al neamului românesc

PS Daniil Stoenescu - cuvânt ținut în cadrul simpozionului de la Mănăstirea Brâncoveanu - Sâmbăta de Sus, 25 octombrie 2010

”Doamne, Cela ce vii în taină între oameni, ai milă de noi!”

Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, Precuvioase părinte stareț, precucernici părinți profesori, precuvioși părinți, precuvioase maici starețe, domnule președinte de onoare al Fundației ”Părintele Arsenie Boca”, iubiți frați și surori în Domnul, cuvintele de la începutul rugăciunii cunoscute ca fiind a Părintelui nostru Arsenie sunt acestea: ”Doamne, Cela ce vii în taină între oameni, ai milă de noi!”. Mă gândeam, în timp ce vorbea Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Laurențiu, că în această zi, în acest loc, în aceste clipe, noi trebuie să facem cărare prin gândurile noastre, prin vorbele noastre sau cuvintele noastre și prin prezența noastră aici, ca să vină între noi Hristos împreună cu Părintele Arsenie. ”Doamne, Cela ce vii în taină între oameni, ai milă de noi!”. Nu este un simpozion științific prin excelență sau exclusiv, nu este nici măcar un simpozion teologic, este o întâlnire în primul rând de suflet, în care unii și alții, astăzi, până deseară, ne vom mărturisi parte din experiențele și întâlnirile noastre cu Părintele Arsenie Boca în timpul vieții. Sau alții, care nu l-au cunoscut în trup – după moarte, prin pelerinajele la Sfânta Mănăstire a Prislopului.

*O contemplare a Părintelui Arsenie în corabia
Bisericii Ortodoxe Române*

Pe când eram la studii în Tesalonic, priveam adeseori în centrul orașului trecând o mulțime de mașini mari pe care scria *metafores*, adică

transport. Și m-am gândit că metafora și metaforele sunt cele care ne transportă pe noi, ne transpun pe noi într-un alt timp, în trecut sau chiar în viitor, și aduc trecutul și chiar viitorul în prezent.

O să mă folosesc, cu permisiunea dumneavoastră, astăzi, de mai multe metafore, asemănări, comparații în ceea ce privește personalitatea Părintelui Arsenie, în ceea ce privește moștenirea spirituală a Sfinției sale, în ceea ce privește influența Sfinției sale, în ceea ce privește cultul Sfinției sale, responsabilitatea noastră față de Sfinția sa și, nu în ultimul rând, problema canonizării Părintelui Arsenie.

Vreau să vă spun că în prima zi când l-am întâlnit pe Părintele Arsenie, de Sfântul Dimitrie Izvorătorul de Mir, la biserica din Drăgănescu, în 1979, printre primele cuvinte ale Părintelui către mine au fost acestea: ”Studiază Filocalia și Patericul”. Aceste cuvinte le-am pus ca și motto la teza mea de doctorat în limba greacă, pentru că subiectul mi-a fost despre teologia Părinților deșertului. Și în Patericul egiptean – carte de căpătâi a spiritualității noastre ortodoxe, după Sfânta Scriptură, pentru fiecare monah în primul rând, dar și creștin – se găsesc multe cuvinte, apoftegme, întâmplări, minuni, semne și chiar viziuni. O astfel de viziune ni-l prezintă pe Sfântul Arsenie cel Mare – al cărui nume l-a purtat Părintele nostru Arsenie cu vrednicie – părinte din secolul al IV-lea, de origine din Roma, latin de-al nostru, contemporan cu Sfântul Antonie cel Mare, cu Sfântul Macarie și cu alți Părinți, fost pedagog al fiilor împăratului Teodosie cel Mare la Roma – Arcadie și Honoriu – și călugăr în Egipt. Sfântul Arsenie cel Mare a fost văzut de un părinte văzător cu duhul, ca și Sfinția sa, aflându-se într-o corabie plutind pe ape și fiind învăluit de Duhul lui Dumnezeu. În cartea mea despre Părintele Arsenie Boca – „«Arhanghelul» de la Prislop”, în aproximativ 300 de pagini, am și o interpretare și o aplicare la Părintele Arsenie a acestei viziuni. Noi nu putem vorbi despre Părintele Arsenie Boca decât contemplându-l în corabia Bisericii Ortodoxe Române, învăluit de harul și Duhul lui Dumnezeu și plutind pe deasupra apelor vremurilor până astăzi și până la sfârșit. Pentru că sfinții lui Dumnezeu sunt în corabia lui Hristos, în corabia Bisericii și noi numai astfel îi putem contempla.

Prin urmare, pentru mine personal, Părintele Arsenie Boca poate fi asemănat cu un Moise al neamului nostru românesc, cu un Sfânt Ilie al neamului nostru românesc, cu un Sfânt Apostol Pavel și cu Sfântul Ioan Gură de Aur. **Sinaiul** Părintelui nostru Arsenie a fost Muntele Athos, unde Sfinția sa a stat 4 luni de zile. Lucrând la volumul - în care am publicat manuscrise inedite ale Sfinției sale - pe care l-am intitulat „«Omul îmbrăcat în haină de in» și «Îngerul cu cădelnița de aur»” (folosindu-mă de două expresii și metafore, din cartea lui Iezechel și din Apocalipsă) am descoperit pașaportul Părintelui Arsenie din 1938-1939. Mult s-a bucurat sufletul meu văzând pe pașaportul Părintelui Arsenie viza de ieșire din țară la Stamora Moravița și intrarea în Iugoslavia de atunci pe la Vârșeț. Și ori de câte ori trec calea ferată de la Vârșeț spre Belgrad și apoi de la Belgrad pe autostradă, mă gândesc că Părintele Arsenie a trecut pe aici când a mers în Grecia, la Muntele Athos, și când s-a întors.

Pentru Părintele Arsenie **Carmelul** Sfântului Ilie a fost biserica Sfintei Mănăstiri de la Sâmbăta, biserica Sfintei Mănăstiri de la Prislop și biserica de la Drăgănescu. Precum un alt Sfânt Ilie, Părintele Arsenie a coborât foc din cer peste jertfa liturgică, pentru că nu știu dacă cineva dintre noi va fi săvârșit și privit vreodată Sfânta Liturghie precum Sfinția sa. **Horebul** Părintelui Arsenie este chilia din Munții Făgărașului, de sub fereastra Sâmbetei.

De ce îl asemăn pe Părintele Arsenie cu Sfântul Apostol Pavel? Pentru că Sfântul Apostol Pavel a fost oprit în timpul unei cuvântări sau predici în areopagul din Atena, predica întreruptă a Sfântului Apostol Pavel (Faptele Apostolilor, capitolul 17). Slujirea Părintelui nostru Arsenie, propovăduirea Sfinției sale și predica Sfinției sale a fost întreruptă în luna mai, anul 1959, prin excluderea Sfinției sale din mănăstire, nu prin scoaterea din monahism. Părintele Arsenie a fost oprit, precum Sfântul Apostol Pavel, de a mai vorbi, de a mai sluji în areopagul nostru românesc. Și trebuie făcută o restituire, trebuie făcută o reparație. Părintele Arsenie însuși mi-a relatat contextul în care a fost scos din mănăstire.

De ce-l asemăn pe Părintele Arsenie cu Sfântul Ioan Gură de Aur? Pentru că Sfântul Ioan Gură de Aur a fost preot în Antiohia,

apoi arhiepiscop în Constantinopol și s-a săvârșit în exil. Părintele Arsenie a fost preot și stareț aici, la Mănăstirea Sâmbăta, între anii 1939-1948. Pe 15 noiembrie 1948 este dus de vrednicul de pomenire, Mitropolitul Bălan, la Prislop, unde rămâne până în mai 1959. Antiohia – Constantinopol, Sâmbăta – Prislop. Sfântul Ioan Gură de Aur, condamnat pe nedrept la sinodul din 403 se săvârșește în exil. Părintele Arsenie s-a săvârșit în exil. După ce a lucrat la schitul maicilor câțiva ani, la atelierul Patriarhiei Române, fiind ocrotit pe cât s-a putut, pe cât se putea atunci, de către Patriarhul Justinian, Părintele Arsenie a pictat vreme de 15 ani biserica de la Drăgănescu și ultimii 15 ani din viață i-a trăit la așezământul monahal de la Sinaia, de pe strada Privighetorilor sau Tirul cu Porumbei, unde până astăzi se păstrează casa ridicată de Sfinția sa împreună cu vechea obște a Prislopului, chilia Sfinției sale, pe care o descriu în cartea ”Omul îmbrăcat în haină de in...” și atelierul de pictură al Sfinției sale, de 1 metru pătrat.

Părintele Arsenie s-a săvârșit în exil. Dar, așa cum Sfântul Ioan Gură de Aur a fost glorificat, cinstit, canonizat, acest lucru se petrece – ori vrem ori nu vrem, ori place cuiva ori nu place – și cu Părintele Arsenie. Pentru că personalitatea Sfinției sale este copleșitoare. Este de statură profetică, apostolică și patristică, filocalică, pentru că Sfinția sa s-a apropiat și a atins statura bărbatului desăvârșit. Anul acesta Biserica Ortodoxă Sârbă l-a canonizat pe părintele Iustin Popovici, la mormântul căruia nu aleargă nici a mia parte din numărul credincioșilor care aleargă la mormântul Părintelui nostru Arsenie. Numai anul trecut, în 28 noiembrie, la pomenirea de 20 de ani, după estimările poliției, jandarmeriei însărcinate cu ordinea, au fost aproximativ 40.000 de pelerini la Prislop în 24 de ore și 70.000 în cele trei zile: vineri, sâmbătă și duminică.

O personalitate și o moștenire uriașe

Moștenirea Părintelui Arsenie o cunoaștem aproape cu toții: ”Cărarea Împărăției” – scrisă aici, la Mănăstirea Sâmbăta; predicile pe care eu le-am intitulat ”Cuvinte vii” și pe care le-am publicat după

manuscrisul Sfinției sale aflat la Sinaia, manuscris rânduitor la Sfânta Mănăstire a Prislopului până prin 1952, la începutul primilor ani; apoi pictura bisericii de la Drăgănescu, pe care am încercat să o introduc în casele dumneavoastră prin albumul pe care l-am intitulat, și nu regret: ”Capela Sixtină a Ortodoxiei românești”; volumul care cuprinde manuscrise inedite, aproximativ 350 de pagini: ”Omul îmbrăcat în haină de in...”. Iar toate textele mele până în prezent, de aproximativ 20 de ani, de când vorbesc, poate prea mult, despre Părintele Arsenie, de 8 mai și de 28 noiembrie la Prislop, aproximativ 40 de cuvântări, sunt concentrate și adunate în volumul „Arhanghelul» de la Prislop”, în aproximativ 300 de pagini.

Personalitatea Părintelui Arsenie este uriașă. Moștenirea Sfinției sale este pe măsură. Influența pozitivă, spirituală, duhovnicească a Părintelui Arsenie este unică. Să nu mă socotească cineva că exagerez, dar repet ceea ce am spus în urmă cu aproximativ 21 de ani, la înmormântarea Sfinției sale: „Nu cred ca, de la Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, Apostolul românilor, care a adus cel dintâi Evanghelia lui Hristos pe pământ românesc, să mai fi fost cineva ca Părintele Arsenie, de o asemenea statură și anvergură spirituală”. De aceea, într-un interviu care s-a transmis în toamna trecută la Televiziunea Română, în care vorbeam despre Părintele Arsenie, am îndrăznit să spun că, din punctul meu de vedere, Părintele Arsenie este un « Everest » al neamului românesc. Și acest lucru îl mărturisesc în calitate de mușuroi.

Influența și cultul Părintelui Arsenie, un fenomen unic

Influența Părintelui Arsenie a determinat cultul Părintelui Arsenie. Părintele Arsenie era recunoscut ca sfânt din timpul vieții. Bineînțeles că Sfinția sa, în adâncă-i smerenie, nu a acceptat așa ceva. Însă poporul nostru – despre care Părintele spunea că ”inima poporului Îl iubește pe Iisus, pe Hristos Domnul” – poporul nostru l-a simțit, a simțit autenticitatea în Părintele Arsenie, așa cum am spus într-o cuvântare la Prislop. Oamenii vin la Prislop, la mormântul Părintelui Arsenie, caută cărțile Sfinției sale, scrierile Sfinției sale, pentru că găsesc ceva autentic, găsesc o apă vie, găsesc o apă proaspătă, apă

limpede și curată de izvor. De aceea, cultul Părintelui Arsenie, care este în creștere și care ne impresionează – și din punctul meu de vedere este un fenomen unic în Ortodoxia de astăzi, în Europa de astăzi – cultul Părintelui Arsenie trebuie să ne invite la celălalt punct al discuției noastre: responsabilitatea față de Părintele Arsenie. Cui revine această responsabilitate? Personalitatea, moștenirea, influența, cultul, responsabilitatea. În primul rând, responsabilitatea față de Părintele Arsenie o are, bineînțeles, Biserica noastră, întregul ei Corp, și ierarhii și teologii, clerul și credincioșii. O responsabilitate deosebită o are Mănăstirea Prislop, care este binecuvântată prin prezența mormântului Părintelui Arsenie acolo și nu în ultimul rând noua Episcopie a Devei și Hunedoarei; și Preasfințitul Părinte Episcop Gurie este un om care are evlavie la Părintele Arsenie și care la plinirea vremii va trebui să înainteze Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Laurențiu dosarul bine pregătit și întocmit pentru canonizarea Părintelui Arsenie.

Bineînțeles, sunt perfect de acord cu ce a spus Înaltpreasfinția Sa, că unii oameni au luat-o razna. Unii oameni s-au pripit, se pripesc, se grăbesc. Acatistul Părintelui Arsenie nu poate fi scris decât de faptele Sfinției sale. Ceea ce circulă și se colportează – mai puțin din evlavie și mai mult din interes comercial – nu face cinste Părintelui Arsenie. Dezaprobăm acest lucru, care nu are aprobarea Sfântului Sinod. Un acatist trebuie să fie o icoană liturgică, o icoană din cuvinte liturgice, care să exprime în sinteză personalitatea unui sfânt.

Pe Părintele Arsenie eu îl văd în calendar. Și am scris în 1990 un scurt articol în noua serie a revistei „Gândirea” de atunci, dar numărul respectiv, din cauza trecerii la cele veșnice a Maicii Zamfira, nu a mai putut să apară: „28 noiembrie, o zi cu cruce”. Pentru noi acea zi este o zi cu cruce și chiar o zi cu cruce roșie, care se sprijină și se înalță pe altitudinea de Sinai a Sâmbetei, pe înălțimea de Carmel a Prislopului, pe culmea de Tabor a bisericii de la Drăgănescu și pe vârful de Munte al măslinilor de la Sinaia...

Astăzi eu îl văd pe Părintele Arsenie pe Taborul neamului românesc împreună cu Hristos Domnul, cu Moise, cu Ilie, cu

Petru, Iacob și Ioan, cu sfinții neamului nostru. Îl văd un sfânt între sfinți, înaintea lui Iisus Hristos – „Sfântul Sfinților”, cum este numit în cartea proorocului Daniel. Îl văd pe Părintele Arsenie ca fiind astăzi mâna lui Hristos întinsă neamului românesc ca altui Petru care se scufundă în valuri. În fiecare veac Dumnezeu întinde mâna Sa, și direct și prin sfinți, prin aleșii Săi, neamului, neamurilor, poporului ortodox, neamului nostru românesc. Vremurile s-ar putea să fie mai dificile decât ne dăm noi seama, furtuna să fie mai mare, mai intensă și mai de lungă durată decât putem noi percepe. Nevoia rugăciunii lui Petru: „Doamne, scapă-mă!” este la fel de mare; și cred că o mână a lui Hristos întinsă către neamul nostru românesc este personalitatea Părintelui nostru Arsenie, moștenirea lui spirituală, scrierile Sfinției sale, duhul curat, ortodox și filocalic, pe care l-a imprimat prin viața sa, prin scrierile sale, prin sfaturile Sfinției sale.

Îl mai văd și-l contemp lu pe Părintele Arsenie astăzi, călăuzindu-ne împreună cu Hristos pe drumul spre Emaus și-al neamului nostru, al Bisericii noastre și-al fiecăruia dintre noi.

Trupul și duhul Părintelui Arsenie

Acestea sunt câteva gânduri și reflecții care au răsărit în mintea mea de ieri și de astăzi. Aseară am fost deosebit de impresionat pentru că aproximativ o mie de făgărășeni ne-au așteptat în noua catedrală ortodoxă română din Făgăraș, aducând un *veșmânt* – îi zic eu, o haină pe care Părintele Arsenie a purtat-o multă vreme. Sunt trei de acest fel: una este atârnată în chilia Sfinției sale de la Sinaia, una este în chilia mea din satul meu natal, dăruită de Măicuța Zamfira, și alta este în raclă acum, aflată pentru două luni în catedrala din Făgăraș, după ce a stat câțiva ani de zile sub Sfânta Masă a schitului din Munții Retezat, ctitorit de noi mai înainte de a ne chema Dumnezeu la slujirea arhieriei.

Aseară spuneam la Făgăraș, și aș vrea să repet și aici, faptul că în secolul al IV-lea, când a trăit și Ava Arsenie cel Mare – cel văzut plutind într-o corabie învăluit de Duhul lui Dumnezeu, așa cum noi ar trebui să-l vedem pe Părintele Arsenie Boca astăzi – trăia și Sfântul

Părinte Ilarion cel Mare, ctitorul și patriarhul monahismului palestinian. A fost prieten și contemporan cu Sfântul Epifanie de Salamina, episcop în Cipru. Sfântul Epifanie, ca episcop în Cipru, l-a chemat, l-a invitat, l-a rugat pe Sfântul Ilarion să vină din Palestina cu corabia în Cipru, să rămână o vreme, ca să folosească duhovnicește pe creștinii ortodocși ciprioți în veacul al IV-lea. Sfântul Ilarion a făcut ascultare de ierarh, s-a dus, a stat o vreme, i-a bucurat, i-a mângâiat, i-a întărit în credință pe creștinii ciprioți, apoi s-a întors la mănăstirea și ctitoria lui din Palestina. A murit Sfântul Ilarion cel Mare, cel care la un moment dat în Patericul egiptean se întâlnește cu Ava Antonie cel Mare, și creștinii palestinieni au început să zică, nu bătându-se în piept: ”Noi avem trupul lui, moaștele lui, osemintele lui”. Iar creștinii ciprioți au început să dea replică zicând: ”Noi avem duhul lui”. Trupul Părintelui Arsenie și duhul Sfinției sale sunt la Prislop, dar și aici la Sâmbăta, și la Drăgănescu, și la Sinaia, și nu numai... Accentul pe care noi cred că trebuie să-l punem este pe duhul Părintelui Arsenie. Și în această zi suntem chemați și invitați să redescoperim sub cenușa vremurilor harul și jarul Liturgiilor, tunetul predicilor, taina spovedaniilor și fulgerul înainte-vederii Sfinției sale cu duhul. Din 1948 până astăzi sunt 62 de ani de când Părintele a plecat din Sâmbăta; este primul simpozion dedicat Sfinției sale - într-un fel o întoarcere a Părintelui Arsenie și la Sâmbăta, deși nu cred că duhovnicește a plecat vreodată. De aceea, accentul cade pe duhul Părintelui Arsenie. Osemintele sunt în mormânt la Prislop, sunt într-un sicriu din lemn de stejar, eu zic ca într-o sfântă raclă, așteptând hotărârea lui Dumnezeu, voința Părintelui Arsenie, prin decizia Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, față de care Părintele Arsenie, atât în timpul vieții și cred că și după moarte, a făcut, face și va face ascultare desăvârșită.

Istoria nu ține seama de centenare

Ne aflăm la un centenar al Părintelui Arsenie. Mă gândeam ieri, venind din Țara Hațegului spre Făgăraș, că istoria calcă în picioare centenarele. Istoria nu ține seama de centenare. La centenarul nașterii

lui Mihai Eminescu (1850-1950) era cea mai cumplită și grea perioadă din istoria recentă a neamului nostru. La centenarul nașterii Sfântului Simeon Noul Teolog se petrecea Schisma cea Mare de la 1054 (Sfântul Simeon s-a născut în 946). La centenarul Sfântului Maxim Mărturisitorul (născut în 580) avea loc, din fericire, Sinodul VI Ecumenic (680-681). La centenarul Sfântului Ioan Gură de Aur și a Fericitului Augustin (s-au născut în același an, 354) avea loc aproximativ Sinodul IV Ecumenic (451), atât de important în ceea ce privește dogma hristologică. La centenarul nașterii Sfântului Vasile cel Mare avea loc Sinodul III Ecumenic de la Efes (Sfântul Vasile s-a născut în 329-330, Sinodul a avut loc în 431). La centenarul nașterii Sfântului Apostol Pavel avea să moară la Roma în anul 107 (Sfântul Apostol Pavel s-a născut se pare în anul 8 după Hristos) Sfântul Ignatie al Antiohiei. Iar la 100 de ani de la nașterea Domnului primea Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan taina Apocalipsei.

Un lanț de aur între Sâmbăta și Prislop

Vreau să închei spunând: că să vorbești despre Moise trebuie să fii un Iosua, ca să vorbești despre Sfântul Ilie trebuie să fii un Elisei, ca să vorbești despre Hristos trebuie să fii un Ioan Evanghelistul, care să fi plecat odată capul pe pieptul Domnului, să fi rămas lângă crucea Lui. Ca să vorbești despre Sfântul Apostol Pavel trebuie să fii un Timotei. Ca să vorbești despre Părintele Arsenie cum se cuvine, ar trebui să fii un Ava Daniil din Pateric, care a fost ucenic al Avei Arsenie cel Mare, din același Pateric. Eu vă mulțumesc pentru răbdarea cu care m-ați ascultat, mulțumesc Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit pentru îngăduința de a fi astăzi aici și mâine, la Sfânta Liturghie. Văd un curcubeu și un lanț de aur între Sâmbăta și Prislop, între Țara Făgărașului și Țara Hațegului.

Cu cei mai mulți dintre dumneavoastră ne-am întâlnit la Sfânta Mănăstire a Prislopului. Preasfințitul Episcop Gurie al Devei și Hunedoarei ne-a spus în ziua hramului la Prislop – de Înălțarea Sfintei Cruci – că dorește să pregătească în mod deosebit pomenirea Părintelui Arsenie la Prislop, în 28 noiembrie, în toamna acestui an, să invite pe

cât mai mulți ierarhi și în mod deosebit pe Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Laurențiu, despre care Părintele Arsenie, pe când venea la Prislop (eu mă aflam și eram preot acolo, slujitor nevrednic), într-o zi, nu mai știu – la amiază sau seara la cină – Părintele Arsenie ne-a vorbit foarte frumos despre Înaltpreasfințitul Părinte Laurențiu, Arhiepiscop acum și Mitropolit, pe atunci părintele profesor Liviu Streza. Deci nu întâmplător ne aflăm aici, nu întâmplător suntem *amândoi* aici, nu întâmplător suntem cu toții aici, și cu părintele Nicolae Streza de la Târgu Mureș...

Vă mulțumesc! Dumnezeu să ne binecuvânteze și Părintele Arsenie să fie astăzi și în toate zilele vieții noastre cu noi și între noi, așa cum Sfinția sa ne-a învățat să ne rugăm: ”Doamne, Cela ce vii în taină între oameni, ai milă de noi!”. Amin.

† Daniil, Episcop-Loçiitor al Daciei Felix

Scurtă biografie a Părintelui Arsenie

Pr. Lucian Răzvan Petcu, parohul bisericii “Sf. Nicolae” din Drăgănescu, județul Giurgiu - cuvânt rostit la biserica din Drăgănescu, 29 septembrie 2010

Ne-a învrednicit Dumnezeu a ajunge în această zi de 29 septembrie 2010, la 100 de ani de la nașterea Părintelui nostru Arsenie. Așa cum bine știm, sărbătorim în principal data plecării unui om duhovnicesc din lumea aceasta, pentru că data plecării din lumea aceasta înseamnă nașterea în Împărăția Cerurilor și e mai importantă decât data de naștere pe Pământul acesta. Dar pentru că pe Părintele îl cunoaștem de atâta vreme și pentru că a fost un trimis al lui Dumnezeu, în perioadele acestea apropiate de noi, și pentru că unii dintre noi am avut binecuvântarea să-l cunoaștem, și, cunoscându-i și ziua de naștere pământească, era firesc să sărbătorim și acest moment cu rugăciune, pentru că Părintele, așa cum bine știți, ne îndemna să credem în Dumnezeu, să ascultăm de Dumnezeu. M-am gândit ca, la acest moment aniversar, să întocmesc o biografie scurtă a Părintelui Arsenie, o istorisire a vieții Părintelui nostru Arsenie, din dorința de a ne reaminti câteva date importante din viața Sfinției sale.

„Excepțional de înzestrat, de o voință extraordinară, cu o memorie formidabilă”

Părintele Arsenie Boca s-a născut la 29 septembrie 1910, la Vața de Sus, în județul Hunedoara, din părinții Iosif și Cristina, cu numele de botez Zian. Acest nume de botez, Zian, ne-am gândit, iubiți credincioși, că ar putea avea legătură și cu denumirea Sărbătorii Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, care în părțile noastre se numește Drăgaica iar în părțile Ardealului se numește Sânziene; și poate ca nu întâmplător este acest nume de botez în legătură strânsă cu Sfântul Ioan Botezătorul.

Părintele Arsenie Boca a făcut școala primară, adică primele patru clase, în satul natal. Apoi a intrat la Liceul Național Ortodox din Brad, ctitorie a Mitropolitului Andrei Șaguna, absolvindu-l în 1929. În această perioadă a fost caracterizat de către colegul său de bancă, viitorul preot Petru Boldor, ca fiind “excepțional de înzestrat, de o voință extraordinară, cu o memorie formidabilă și cu o putere de muncă și tenacitate ieșite din comun”.

Folosindu-se de aceste daruri, Părintele a excelat la toate materiile, dar a fost și extrem de interiorizat și solitar, legându-le pe toate de puterea lui Dumnezeu. Termină liceul ca șef de promoție și, drept răsplată, este lăsat să planteze un gorun în curtea școlii, copac ce poartă și astăzi numele de “gorunul lui Zian”.

În perioada 1929-1933, face studii de Teologie la Sibiu, impresionând și aici nu numai prin abilitatea de a studia dar și prin tăria de voință, printre altele renunțând, în mod regulat, la porția de carne pe care o primea la masă. Tot din această perioadă, dintr-o declarație a Părintelui Arsenie la Securitate, aflăm că pe Părintele nu-l interesau petrecerile sau nu-l interesau întâlnirile acestea omenești, Părintele dorind să nu piardă timpul și să se ocupe cât mai mult de studiu și de rugăciune.

Talentul pe care-l avea la muzică, desen și pictură l-a făcut pe Mitropolitul Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului de-atunci, să-l trimită pe Părintele la Academia de Arte Frumoase din București. După terminarea acestor studii, a fost trimis la Muntele Athos, pentru o perioadă de ucenicie în monahism, perioadă caracterizată

de o intensă lucrare duhovnicească și harică, printre altele fiind cunoscută și alegerea de către Părintele Arsenie a unui duhovnic foarte aspru la care să se spovedească. Iată și aici, iubiți credincioși, dorința Părintelui de perfecționare spirituală. A ales cel mai aspru duhovnic pe care l-a găsit. Și mă gândeam la situația noastră de astăzi, că deseori alergăm poate la o ușoară spovedanie, la o dezlegare ușoară, nu vrem să fim certați, nu vrem să fim muștrați pentru că ne doare, poate, o ceartă, dar aceasta durere înseamnă de fapt durerile nașterii unui om nou, pentru că prin Spovedanie, prin muștrarea din partea duhovnicului, te naști încă o dată, te luminezi și te înalți către Dumnezeu.

Mănăstirea Sâmbăta – „zguduiți sufletești înnoitoare”

La întoarcerea în țară, Părintele Arsenie aduce câteva manuscrise ale Filocaliei pentru fostul său profesor de la Sibiu, Părintele Dumitru Stăniloae, cu care va colabora la realizarea acestei monumentale lucrări. De aceea a fost numit și ca ctitor de frunte al Filocaliei românești. Este cunoscut că, la primele volume apărute, copertele au fost schițate, desenate, pictate de către Părintele nostru Arsenie. Este cunoscut faptul că Părintele i-a îndemnat pe credincioșii care veneau la Sâmbăta să cumpere această carte. Și-au fost situații când mulți țărani simpli, oameni din popor, care, poate, nu aveau cunoștințe de înaltă teologie, l-au ascultat pe Părintele și au cumpărat cartea tocmai pentru ca să se poată lansa și alte volume, să se poată tipări această carte minunată. Deci, iată că Părintele, într-adevăr, este un ctitor al Filocaliei românești.

Din 1928, Mitropolitul Nicolae Bălan începe să restaureze Mănăstirea de la Sâmbăta de Sus, mănăstire care fusese distrusă în 1785, de către tunurile austriece. Este mănăstirea unde, în Vinerea Luminată a anului 1939, Zi Sfântă ce unește suferința Crucii cu bucuria Învierii, este închinoviat și Părintele Arsenie care era deja diacon celib, de prin anul 1935. Această zi mare a călugăririi Părintelui Arsenie vine parca în întâmpinarea predicii atât de pătrunzătoare a Sfinției sale, predică al cărei fir roșu este învățătura și îndemnul de a ne duce crucea vieții, cruce ce curățește și luminează sufletele pentru a

dobândi bucuria Învierii. De aceea, parcă nu întâmplător, Dumnezeu a rânduit Părintelui, ca moment de intrare în monahism, această zi înălțătoare a Vinerii celei Luminate.

La 10 aprilie 1942, tot în Vinerea Luminaată, Părintele Arsenie Boca este hirotonit preot, însă chiar mai înainte de această dată, harul lucrător prin persoana Părintelui a început să aducă la mănăstire mulțimi impresionante de oameni, care l-au făcut pe Nichifor Crainic, teolog și scriitor de seamă, să exclame cu admirație: “Ce vreme înălțătoare, când toată țara lui Avram Iancu se mișcă în pelerinaj, cântând cu zăpada până la piept, spre Mănăstirea Sâmbăta de Sus!”

Acest pelerinaj duhovnicesc amplu, cauzat mai ales de dorința credincioșilor de a-l avea ca duhovnic pe Părintele Arsenie și de dorința de a-i asculta predicile, l-a făcut și pe Părintele Dumitru Stăniloae să scrie într-un articol că la mănăstirea Sâmbăta au loc “zguduiri sufletești înnoitoare”. Această afirmație este atât de clară! Iată, cel mai mare teolog al României spune despre Părintele că producea oamenilor “zguduiri sufletești înnoitoare”. Deci oamenii erau cutremurați când se întâlneau cu Părintele și acest cutremur era pentru ei o înnoire a vieții lor. Pentru că Părintele muștra și îndemna la schimbarea vieții. Și astăzi, Părintele ne-ar spune și nouă să facem același lucru, să ne schimbăm viața, să ne apropiem de Dumnezeu și să ne lepădăm de păcatele noastre.

Tot în acest sens, este elocventă și o scrisoare trimisă de Părintele Arsenie fostului său coleg de bancă Petru Boldor, căruia i se destăinuie: “M-am înhămat la carul cu un ideal cam greu, transformarea omului în Om, fiul mai mic al lui Dumnezeu și frate al Fiului Său mai mare, însă toate idealurile mari au în ele ceva paralizant, nu te lasă să te ocupi de nimicurile acestei vieți”. Deci, iată-l pe Părintele orientat numai și numai către convingerea oamenilor să lupte pentru mântuirea lor.

Împotriva ateismului

Un episod din perioada șederii Părintelui Arsenie la Mănăstirea Sâmbăta, despre care s-a polemizat într-o oarecare măsură, episod care a fost și exploatat pe plan politic, este atitudinea pe care Părintele

Arsenie a avut-o față de luptătorii din rezistența făgărășeană, din anii 1945-1948. S-a afirmat că Părintele i-a sprijinit pe aceștia atât moral cât și material, în lupta lor împotriva comunismului.

Este adevărat că Părintele era împotriva ateismului promovat de comunism și, ca un preot ce-L slujea pe Hristos și pe aproapele, vorbea cu oricine îl căuta și-i cerea sfatul. Personal, cred că din acest motiv a comunicat și poate că i-a întărit duhovnicește pe acești luptători anticomuniști vrednici de a fi trecuți în cartea eroilor neamului românesc. Însă este evident că Părintele nu a încuviințat crima și, cu atât mai puțin, sinuciderea la care unii dintre ei, disperați fiind, au apelat în ultimă instanță. În sprijinul opiniei mele, aduc și câteva argumente. Mai întâi îmi aduc aminte de mărturia unui făgărășean din satul Ludișor care, fiind luptător în rezistența din munți, mi-a mărturisit că “Părintele a fost cu noi până când am pus mâna pe pușcă”, adică Părintele a fost cu cei care l-au căutat, dar Părintele nu s-a implicat și nu a încuviințat niciodată lupta armată.

Apoi, un al doilea fapt pe care mi-l amintesc este și atitudinea binevoitoare a Părintelui Arsenie față de un consilier al bisericii noastre de la Drăgănescu, trecut la cele veșnice, care mi-a spus că a fost înrolat în trupele de Securitate ce-au luptat împotriva celor din munți, mărturisindu-mi că n-a tras totuși în nimeni. Și Părintele, văzându-i credința aici, la biserică, a lucrat cu el, a vorbit cu el și i-a laudat aceasta atitudine de om credincios.

Așadar, putem spune că Părintele a fost cu cei credincioși, cu cei care se rugau lui Dumnezeu, neținând cont de culoarea lor politică, sărind totuși în ajutorul celor năpăstuiți. Astfel, pe nedrept, intenționat sau nu, Părintelui i s-a pus pecetea de luptător anticomunist sau de legionar, la care adăugându-se și popularitatea duhovnicească excepțională a Sfinției sale, aceasta a făcut ca, ulterior, Părintele Arsenie să fie alungat, arestat, condamnat la închisoare și la Canal și, în fapt, să fie urmărit până la sfârșitul vieții pământești.

Prislop – ctitor și duhovnic

Acum, la 100 de ani de la nașterea pământească a Sfinției sale și la mai mult de 20 de ani de la plecarea la cele veșnice, descoperim,

de fapt, că Părintele a suferit așa cum a suferit orice trimis al lui Dumnezeu în această lume, ispitit fiind de duhul cel necurat, cel care luptă împotriva Sfinților și a mântuirii oamenilor.

În 1948, Părintele este dus la Prislop, o veche mănăstire ortodoxă, luată de greco-catolici și părăsită apoi de aceștia. Este dus acolo în vederea reorganizării mănăstirii și a readucerii ei la ortodoxie. Și aici Părintele s-a dovedit a fi un adevărat ctitor atât în lucrările gospodărești cât și în întărirea vieții duhovnicești a maicilor care se osteneau acolo. În această perioadă, la mănăstire la Prislop a fost hirotonit diacon și viitorul Mitropolit al Ardealului, Antonie Plămădeală. Și tot acolo, în 1950, la 6 august, de Praznicul Schimbării la Față, este tunsă în monahism Maica Zamfira, viitoarea stareță, care, știm prea bine, a fost soră cu doamna preoteasă Ligia de aici, de la Drăgănescu. Mai este cunoscut faptul că în această perioadă Părintele a fost dus la Canal, unde a stat aproximativ 9 luni.

În 1959, Părintele Arsenie și maicile au fost alungați din Mănăstirea Prislop, ulterior aceasta d: mănăstire devenind azil de bătrâni, iar Părintele a primit și interdicția de a mai sluji, interdicție pe care a respectat-o toată viața și care i-a fost ridicată post-mortem. După alungarea din Mănăstirea Prislop, Părintele a început să picteze la București, la Biserica “Sfântul Elefterie-Nou”, la Schitul Maicilor și, poate, și în alte părți, pictând și diverse icoane, pe care se întâmplă să le descoperim astăzi, cum a fost și cu icoana Cuvioasei Parascheva găsită la Mănăstirea “Sfântul Antonie”.

Drăgănescu – predici pictate

În toamna anului 1967, Părintele este chemat să picteze biserica de la Drăgănescu, pentru că Părintele Savian Bunescu făcuse lucrări de mărire a bisericii, de dezvoltare arhitecturală, înălțând biserica cu 1,75 metri și lungind-o cu mai mult de doi metri. Părintele Arsenie, venind aici în anul 1967, așa cum bine știți cei care ați fost aici în parohia aceasta și cei care veneați aici, a stat și a pictat singur tot ceea ce vedem, pereții bisericii și catapeteasma.

Și în această perioadă a fost căutat de mult popor, de mulți

credincioși care veneau de departe până aici, din dorința de a cere sfat Părintelui, din dorința de a cere ajutor de la Părintele nostru Arsenie. Dacă pereții acestei biserițe ar putea să vorbească, ne-ar spune multe, multe întâmplări, miraculoase; poate spun un cuvânt mare, dar e un cuvânt adevărat. Biserica aceasta ne-ar învăța multe dacă ar putea să vorbească prin zidurile ei. Însa biserica noastră vorbește prin pictura ei. Părintele ne-a și spus: “Pictura mă suplinește”. Multe s-au întâmplat și aici la Drăgănescu și suntem binecuvântați să avem această biserică, să venim să ne închinăm în această biserică, unde Părintele a depus atâta efort. Așa cum scrie de fapt și în pisania Bisericii, ne-a lăsat un testament: “Le lăsăm rugămintele celor ce ne urmează să păstreze cu sfințenie ceea ce dăruim, realizat cu atâta dragoste și trudă.”

Plecare anunțată

Părintele, așa cum știți, va pleca la cele veșnice în anul 1989, în data de 28 noiembrie. Înainte de aceasta, anunțându-și parcă plecarea, a spus în anul 1986 că ”mai sunt trei calendare”. A mai spus: “nici o zi în 1990”. Și mulți n-au înțeles cuvintele acestea atunci. Și putem spune că și data o știa, căci data de 28 noiembrie este pictată în Sfântul Altar, către miazăzi. Deci l-am avut pe Părintele printre noi și să dăm slavă lui Dumnezeu că l-am cunoscut. Ultimul “Hristos a înviat!” l-a cântat aici, la Drăgănescu, în casa parohială, de Sfintele Paști ale anului 1989, pentru ca în 28 noiembrie să ne părăsească, de fapt să plece în lumea cea nevăzută, cea sfințită și sfințitoare. Și de-acolo, așa cum spunea Părintele, ne ajută mai mult decât de-aici.

Să păstrăm vie amintirea Părintelui Arsenie în memoria noastră, să-l ascultăm pe Părintele, să ne rugăm Părintelui căci, așa cum spun din ce în ce mai mulți credincioși, Părintele are trecere la Dumnezeu, Părintele ajută, Părintele se milostivește către noi. Și dovada este că veniți din ce în ce mai mulți, căutați Mănăstirea Prislop, căutați și biserica din Drăgănescu, căutați și Mănăstirea Sâmbăta, cu siguranță. Și asta dovedește, așa cum a spus iarăși Părintele Arsenie, că “de la Prislop va lua țara foc”.

Continuăm publicarea studiului preluat din revista patriarhală „Ortodoxia”, apărut în 1954, cu ocazia împlinirii a 900 de ani de la marea schismă; îl readucem în actualitate în contextul dezbaterii primatului papal de către Comisia Mixtă de Dialog Teologic între Vatican și Biserica Ortodoxă.

Urmările schismei la români

(II)

Diac. Prof. Gheorghe I. MOISESCU

Urmările năvălirii tătarilor din 1241 hotărâra nu numai sfârșitul episcopiei cumane, ci și soarta propagandei catolice în ținuturile ce aveau să alcătuiască peste câțva timp cele două Principate românești. Aici se așează acum, pentru vreme de un veac, domnia Hoardei de Aur, pricinuind schimbări adânci în viața și organizarea locuitorilor rămași pe loc, scoțându-i de sub înrâurirea statului ungar [64]).

Încercarea regelui Bela IV, din 1247, de a redobândi ținuturile pierdute cu ajutorul papei, prin colonizarea cavalerilor ioaniți în Cumania, nu izbuti, iar regele pe bună dreptate se plângea în 1254 papei Inocențiu IV, că pământul dinspre răsărit, care aparținuse „în mare parte” stăpânirii lui, este acum tributar tătarilor [65]).

Către sfârșitul veacului XIII, Ungaria hărțuită și slăbită de năvălirile tătare avu și nenorocul unei dinastii decăzute. În locul regilor purtători de cuvânt în chestiuni bisericești și prețuiți la Roma pentru sprijinul ce ei dădeau străduințelor misionare „in terra infidelium” sau „in partibus scismaticorum”, ajunseră pe tronul Ungariei niște suverani slabi, rude și ocrotitori ai cumanilor păgâni ori creștinați, cărora nu o dată scaunul papal a trebuit să le aducă aminte de datoria lor de regi apostolici și să-i dojenească atunci când înclinau mai degrabă spre legături cu tătarii sau cu alți necredincioși, decât să se apropie de neamurile creștine [66].

Dar cu urcarea pe tron, în noiembrie 1308, a puternicii dinastii angeviene, Ungaria capătă din partea papilor un nou imbold spre țelurile ei de cucerire, prin sprijinirea răspândirii catolicismului în ținuturile de peste Carpați [67]). Așa se porniră stăruințele maghiare,

ajutate de râvna călugărilor dominicani, pentru reînființarea unei episcopii catolice în ținuturile Milcoviei în anul 1332 și de care, atât coroana ungară cât și scaunul papal legau cele mai bune nădejdi, în privința convertirii schismaticilor [68]) Împrejurările politice ale vremii n-au îngăduit însă reînvierea acestei episcopii decât abia în 1347 [69]). Se pare însă că păstoria episcopilor rânduiți pe seama acestui scaun s-a mărginit numai la purtarea titlului de „Milcoviensis” și este greu să credem că ei au adus vreun folos pentru răspândirea catolicismului în ținuturile „schismaticilor”, unde Ortodoxia propășea neîncetat și unde papa stăruia neconținut să fie trimiși călugări misionari [70]).

Spre a înțelege spiritul în care se făcea propaganda catolică în veacul XIV împotriva ortodocșilor, este destul să cercetăm cuprinsul bulei „Unam sanctam” dată de papa Bonifaciu VIII, în anul 1302 și prin care arăta că „pentru orice făptură omenească este de trebuință spre mântuire să fie supusă pontifului roman” [71]).

Socotim a nu fi lipsită de adevăr părerea că întemeierea Moldovei, ca țară de sine stătătoare, în 1359, s-ar datora și unei reacțiuni ortodoxe a voievozilor din Maramureș împotriva catolicismului maghiar. Cercetările istorice au arătat că între alte pricini, care au contribuit la descălecatul lui Bogdan, au fost și persecuțiile religioase, constrângerile, înrâurirea și intoleranța coroanei apostolice maghiare, impunând prin silnicie românilor din Transilvania să-și lepede credința ortodoxă și să treacă la catolicism [72]).

Dacă ținem seamă de împrejurările politice și religioase din Ungaria în vremea domniei lui Ludovic, când toată lupta lui de rege apostolic nu era alta, potrivit îndemnurilor papei, decât aceia de „cruciat” pentru convertirea la catolicism a „schismaticilor” și a „necredinșilor”, atunci înțelegem ușor cum Bogdan, care avea dregătoria înaltă de voievod, fiind poate silit, după obiceiul din acea vreme, ca să-și lepede ortodoxia, și-a părăsit avutul coborând în Moldova, unde nădăjduia că va putea să-și păstreze nestingherit credința lui cea dreaptă moștenită din străbuni [73]).

Într-adevăr, prigoana pornită pe acea vreme de regele ungarilor, împotriva ortodocșilor, reiese din câteva documente, a căror autenticitate nu e pusă la îndoială. Astfel la 20 iulie 1366 Ludovic poruncește nobililor și altor locuitori din comitatele Cuvin și Caraș „să

prindă pe toți preoții ortodocși și să-i aducă înaintea magistratului Benedict, împreună cu copiii, soțiile și toate bunurile, care va face cu ei ce va porunci regele” [74]). Tot atunci Ludovic oprește pe nobilii și cnezii din ținutul Sebeș să mai țină preoți ortodocși, adăugând că dacă un preot dintre aceștia va încerca să convertească pe catolici, el va fi arestat, surghiunit și despuiat de averea sa. Se oprește apoi căsătoria între ortodocși și catolici, afară de cazul când partea ortodoxă trece la catholicism. Copiii nobililor și ai cnezilor nu pot fi botezați decât de preoți catolici. Cei care vor să treacă la ortodoxie, trebuie să renunțe cu totul la averea lor [75]). Afară de aceasta știm că încă din anul 1279 papa Nicolae III poruncise clerului și poporului din Ungaria ca să dea ajutor legatului său apostolic spre a alunga pe ortodocși afară din țară [76]). Iar sinodul ținut la Buda în același an hotărăște în cap. CXX, intitulat „de sacerdotibus scismaticis” din Ardeal: că acestora „nu le este îngăduit să țină cult dumnezeiesc și zidească biserici sau alte locașuri sfinte și nici credincioșii nu au voie să ia parte la asemenea slujbe sau să intre în astfel de locașuri” [77]).

În 1299 papa Bonifaciu VIII poruncește arhiepiscopului de Strigonium să folosească inchiziția împotriva ereticilor și a schismaticilor din Ungaria, spre a dezrădăcina din acest regat ciurma ereziei și a schismei [78]). Că Bogdan voievodul Moldovei (1359-1365) a fost și a rămas ortodox o dovedește relația din 1370, prin care papa Urban V era încunoștiințat de doi călugări catolici, că Lațcu, voievodul Moldovei (1365-1373), coborât din părinți schismatici, adică ortodocși, silit de împrejurări, s-a lăsat înduplecat de sfatul lor și este înclinat să lepede ortodoxia și să îmbrățișeze credința catolică [79]). Într-adevăr, Lațcu moștenise domnia tocmai pe vremea când Scaunul papal făcea în Răsărit, cu ajutorul călugărilor din ordinele cerșetoare, încercările cele mai aprige pentru câștigarea de suflete și de ținuturi noi, socotind să ajungă în acest chip mai cu înlesnire la unirea între cele două Biserici. Și fără îndoială că Lațcu Vodă nu era străin de tot ce izbutiseră să facă acești misionari catolici prin țările învecinate și cu aceeași credință ortodoxă, unde ei câștigaseră părtași la unire chiar și printre rudeniile familiilor domnitoare [80]). Până și în Bizanțul ortodox, din ce în ce mai amenințat de turci, se încerca acum, cu nădejde de ajutorare, unirea cu Roma [81]). Astfel, în 1366 împăratul Ioan V Paleologul,

însoțit de fiii săi Manuil și Mihail, călătorește la Buda să discute cu regele Ludovic al Ungariei chestiunea ajutorului făgăduit împotriva turcilor, precum și planurile de înlăturarea schismei [82]). În 1369 această călătorie fu urmată de o alta mai lungă, la Roma, unde autocratorul bizantin, deplin hotărât să înlătore „schisma”, după ce leapădă ortodoxia și trece la catolicism, este nevoit să încheie „unirea” între cele două Biserici în nădejdea că va izbuti să apere Bizanțul împotriva primejdiei otomane [83]). Dar, ca de obicei, papa nu putu să dea împăratului apostat decât daruri și făgăduieli de ajutor pe care zadarnic îl va aștepta el la Constantinopol, căci nu vor sosi niciodată.

În vâltoarea acestor grele încercări, care nelinișteau Ortodoxia, voievodul Lațcu, având gândul neclintit ca să-și apere țara și domnia, va fi căzut ușor în mreaja vreunor făgăduieli ispititoare ale misionarilor franciscani și astfel se arată înclinat să treacă la catolicism cu supușii țării sale - ipsa et suus populus ducatus seu terre Moldaviensis - cerând în schimb să i se ridice la treapta de oraș târgul Siret și să se întemeieze acolo un scaun de episcop catolic, pe care să-l pună sub oblăduirea nemijlocită a Scaunului papal [84]).

Dacă într-adevăr convertirea voievodului Moldovei Lațcu putea fi socotită de Scaunul papal fapt împlinit, mai ales după înființarea episcopiei din Siret, pe seama căreia fusese sfințit în martie 1371 călugărul polon cerut de el [85]) - Andrei Jastrzebiec, - nu la fel stăteau lucrurile cu credincioșii ortodocși care nu s-au lăsat cu nici un preț înduplecați să treacă la catolicism. Era firesc ca Lațcu Vodă să întâmpine chiar o împotrivire fățișă în această privință, din partea supușilor săi, lipsiți de orice înțelegere a împrejurărilor care siliseră pe domn să-și schimbe credința. Însă primejdia mare și de care se temea acum papa era că însăși Doamna Ana, soția lui Lațcu, cu fiica sa Anastasia rămăseseră ortodoxe și nu e greu să credem că ele îl vor fi îndemnat stăruitor să revină la sânul Bisericii pe care o părăsise. De aceea vedem că la 25 ianuarie 1372 papa sfătuiește pe Lațcu să nu se lase ispitit de niscaiva ademeniri din partea soției sale „îndărănică în schismă”, ci să caute s-o aducă și pe ea la credința Bisericii Catolice, căci numai așa copiii săi vor fi recunoscuți legitimi [86]).

Nu avem nicio dovadă că Doamna Ana, soția lui Lațcu, și fiica sa Anastasia ar fi părăsit cumva Ortodoxia. Chiar voievodul Lațcu la moarte este îngropat în biserica ortodoxă din Rădăuți, iar mormântul

său este alături de al celorlalți domni moldoveni [87]), așa cum este însemnat și numele său în pomelnicul din 1407 al mănăstirii Bistrița între „blogocestivii și pravoslavnicii domni” ai Țării Moldovei [88]), precum și în hrisovul lui Alexandru cel Bun din 7 ianuarie 1403 [89]).

Sunt cunoscute legăturile care au urmat după bătălia de la Vidin din 1369, între Scaunul papal și Doamna Clara, mama vitregă a voievodului muntean Vladislav-Vlaicu și sprijinitoarea zeloasă a catolicismului [90]). Fără îndoială că după înființarea în Moldova a episcopiei catolice de la Siret, în 1370, papa Grigorie XI se va fi gândit să întemeieze o episcopie și pentru catolicii din Țara Românească. Dar cum piedicile aici erau mai grele, din pricină că se afla o Mitropolie ortodoxă, strămutată de la Vicina încă din 1359, chiar prin stăruința domnului, în cetatea lui de scaun, papa își va fi amintit de eparhia catolică mai veche a Milcoviei, care cuprindea în hotarele ei și o parte din Muntenia de răsărit. Numirea călugărului ungar Nicolae de Buda în scaunul de episcop al Milcoviei, la 3 septembrie 1371 [91]), nu izbuti să înlăture prăbușirea propagandei catolice în aceste părți. După trei ani de păstorie doar cu numele, se pare că el își căuta mijloace de trai pe alte meleaguri.

Lipsită de ocârmuitorul ei firesc, episcopia Milcoviei rămâne doar în seama preoților catolici maghiari. Dar purtarea acestora era așa de neomenoasă - bănuim că în legătură cu strângerea dijmelor - încât credincioșii ajung să-și plângă nemulțumirea împotriva lor chiar și papei [92]). Iar ca să se împiedice năruirea acestei episcopii, se va arăta în curând Scaunului papal, că aici este nevoie să fie trimiși slujitori care să cunoască limba și obiceiurile poporului păstorit [93]).

În fața acestei primejdii, care amenința însăși ființa episcopiei, Urban V nu putea sta nepăsător, mai ales că i se arătase și mijlocul înlesnitor pentru înlăturarea răului și anume dacă s-ar clădi aici o biserică episcopală și dacă ar fi numit episcop călugărul dalmatin Antonie de Spoleto „qui linguam dicte nationis (Valachorum) scire asseritur” și ca atare ar putea răspândi mai ușor catolicismul printre „schismaticii” de aici [94]). Se dovedește însă că încercarea din 1374, ca și cea din 1234, de a se așeza în aceste părți episcopi catolici știutori de românește, a rămas doar o năzuință neîmplinită a scaunului papal.

Urmașul lui Lațcu la domnia țării Moldovei a fost Petru Mușat,

un înfocat sprijinitor al Ortodoxiei, sub care se fac cei dintâi pași către organizarea bisericească a acestei țări, mijlocind la Patriarhia de Constantinopol pentru recunoașterea episcopilor Iosif și Meletie, hirotoniți pe atunci la Halici [95]). Cu toate acestea nu se poate spune că sub el propaganda catolică în Moldova ar fi fost mai slabă decât pe vremea lui Lațcu. Faptul acesta se datorează ocrotirii de care s-au bucurat călugării franciscani și dominicani din partea Doamnei Margareta, mama voievodului Petru Mușat și o zeloasă susținătoare a lor [96]). Se mai adaugă apoi strânsele legături politice și comerciale între Moldova și Polonia, care au avut o înrăurire firească și în laturea bisericească, îngăduind călugărilor catolici să-și înjghebeze acum așezări mai trainice, dat fiind numărul mare de negustori și meșteșugari poloni și germani așezați prin târgurile și orașele moldovenești în vremea pașnicei domnii a lui Petru Vodă Mușat [97]).

Însă cu tot acest avânt, spre sfârșitul veacului XIV vigoarea propagandei catolice în Moldova scade cu totul. Obiceiul episcopilor catolici de Siret de a locui mai mult în Polonia, lăsându-și scaunul și pe credincioși în părăsire, ajunse să fie cunoscut și la Roma. Firește, scaunul papal nu putea privi cu nepăsare această neorânduială ce stăruia dintru început și zăticnea propășirea catolicismului în Moldova. De aceea, în 1394, papa Bonifaciu IX se văzu silit să ia măsuri de constrângere, punând în vedere noului episcop Ștefan Martini că îi va da actele de numire numai dacă se va duce la biserica sa, se va așeza acolo și nu va sluji aiurea, ci doar în orașul și eparhia Siretului [98]). Însă cu toate aceste aspre amenințări, se pare că episcopul Ștefan nu s-a îndurat să se despartă de țara lui și să vină în Moldova, spre a-și ocârmui eparhia pe seama căreia fusese hirotonit, ci va rămâne în Polonia, împlinind slujba de episcop sufragane la Cracovia [99]).

În pragul veacului XV, datorită silințelor lui Alexandru cel Bun se stinge și cearta care dăinuia de zece ani cu Patriarhia ecumenică și astfel, la 26 iulie 1401, Iosif Mușat este recunoscut în scaunul de mitropolit legiuat al Moldovei [100]). Ortodoxia sprijinită acum de noul domn înlătură pentru totdeauna primejdia propagandei catolice. Ctitoriile domnești și mănăstirile se înmulțesc neîncetat; ele dobândesc danii menite să ușureze traiul de obște al călugărilor, care la vreme de răgaz se vor îndeletnici cu învățătura ucenicilor sau pravila rucodeliilor, dând la iveală cărți de slujbă scrise și împodobite cu desăvârșită

iscusință. La rândul ei, viața bisericească a dreptcredincioșilor moldoveni va spori în evlavie și virtute, dobândind întocmiri statornice după învățătura Sfinților Părinți. Încercările de unire de la Constanța din 1414-1418 [101]) și mai ales de la Ferrara-Florența din 1438-9 [102]), vor îndemna **Biserica Moldovenească să trimită și ea soli cu duh de dragoste creștinească și din dorința nestrămutată de a vedea înlăturată dezbinarea dintre Bisericile de apus și răsărit pricinuită prin schisma de la 1054. Când însă aceste încercări dezvăluiră gândul ascuns al papilor de a surpa Ortodoxia prin înghițirea ei de către catolicism și silirea răsăritenilor de a primi toate învățăturile greșite ale Bisericii latine, moldovenii și-au dat grabnic seama de primejdia sufletească spre care erau târâți. Întorși în țară, solii care au luat parte la cele două soboare de unire, n-au cutezat să clintească din statornicia în ortodoxie pe niciun cleric sau credincios. Se dovedește chiar că în noiembrie 1447, când împăratul bizantin Ioan VIII Paleologul, în înțelegere cu patriarhul ecumenic Gregorie Mamas, trimiseră în Moldova, ca urmaș al mitropolitului Damian, pe grecul Ioachim de Agatopolis, susținător al unirii, moldovenii nu l-au putut îngădui multă vreme, ci l-au alungat din scaun, alegând în locul lui pe blândul și evlaviosul călugăr nemțean Teoctist, sfințit apoi mitropolit de Nicodim, patriarhul Peciului [103]).**

Ca un ecou prelungit al protivniciei moldovenilor față de catolicism și de schismă, ca un răspuns neted la toate încercările de unire și ca o mărturie a statorniciei lor în ortodoxie, va scrie mai târziu învățatul Dimitrie Cantemir aceste cuvinte: „*Moldovenilor nu le este nicio lege mai urâtă ca a Romei, căci ei zic că toate celelalte erezii sunt cunoscute prin sine însele și prea ușor se pot înțelege în ce se despart de la adevărata Biserică creștină; dar papistașii sunt ca lupul în piele de oaie, acum numesc frate pe cei din Biserică răsăriteană, acum le zic că sunt schismatici sau achefali, adică fără cap, fiindcă nu recunosc pe papa de cap văzut al Bisericii*” [104]).

NOTE:

[64] Vezi Aurelian Sacerdoțeanu, *Marea invazie tătară și sud-estul european*, București 1933, pp. 33-56.

[65] Hurmuzachi-Densușianu, *op. cit.*, p. 260, nr. 199.

[66] N. Iorga, *op. cit.*, pp. XXV-XXVIII: În 1279, papa Nicolae III scrie episcopului Filip, legatul său din Ungaria, că a fost înștiințat de provincialul călugărilor minoriți despre starea lucrurilor din fosta episcopie umană, „deoarece nu este acolo nici episcop care să-i poată hirotoni pe acei frați, iar orașul de pe Milcov, așezat la hotarele tătarilor, a fost odinioară distrus de numiții tătari și nu mai sunt acolo de 40 de ani și mai bine nici episcopi și nici alți locuitori catolici”. Pe papă însă lucrurile acestea îl interesează mai puțin; dorința lui arzătoare era să afle ce soartă au avut veniturile acestei eparhii. De aceea poruncește legatului Filip să se străduiască a cerceta „despre cifra veniturilor privind scaunul apostolic, dacă cumva ar putea să rezulte vreunele, ca nu cumva autoritatea pontificală să fie micșorată” (Academia R.P.R., *ibidem*, vol. II (1251-1300), pp. 222-223, nr. 238).

[67] Cf. Diac. Gh. I. Moiescu, *op. cit.*, p. 30.

[68] C. Auner, *Episcopia Milcoviei în veacul XIV*, în *Revista Catholică*, an. III (1914), pp. 60-80.

[69] D. Onciul, *Originile Principatelor Române*, București 1899, p. 248, arată că numai după alungarea tătarilor s-a putut înființa episcopia Milcoviei, ca restaurare a fostului episcopat cuman din veac. XIII.

[70] În iulie 1352, papa Clement VI laudă zelul și stăruințele regelui Ludovic de a alunga de la hotarele Ungariei pe „schismatici” și în acest scop îi hărăzește toate ținuturile, cetățile, orașele și satele pe care le va putea lua din mâna lor (Hurmuzachi-Densușianu, *op. cit.*, t. I, 2, p. 24, nr. 18).

[71] Vezi R. Aigrain, *Ecclesia*, Paris 1933, p. 293.

[72] C. Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și a Sucevei*, București 1888, p. XXXIX; St. Meteș, *Istoria Bisericii Românești din Transilvania*, I, Sibiu 1935, pp. 35, 41. Tradiția istorică despre întemeierea Moldovei, din cronică anonimă, spune că după ce „Râmlenii vechi au biruit pe tătari, craiul Vladislav s-a bucurat mult de aceasta și i-au cinstit și i-au miluit foarte mult pentru vitejia lor; și le-au descoperit lor viclenia râmlenilor, noi, stătuindu-i să nu se mai întoarcă la Râm, ci i-au chemat să trăiască în țara lui. Atunci ei s-au rugat să nu-i silească a trece la legea lătimească, și să-i lase a trăi în legea lor” (I. Bogdan, *Vechile cronică moldovenești până la Ureche*, București 1891, p. 185). Este interesant faptul că această cronică păstrează și tradiția mai veche despre schismă, arătând că „acei râmleni erau dezbițați în râmleni noi de legea lătimească și râmleni vechi de legea grecească. Iar râmlenii noi urau pe râmlenii vechi pentru legea lor” (*ibidem*. Textul cronicii anonime se află în *Vosresenskaja letopis*, o adunare de cronici rusești din veac. XVI și s-a publicat în *Polnoe sobranie russkich letopisej*, VII, 256.)

[73] Cf. D. Onciul, *Dragoș și Bogdan*, în *Convorbiri Literare*, XVIII (1884), pp. 304-319; Diaconul Gheorghe I. Moiescu, *op. cit.*, pp. 41-43.

[74] E. Lukinich-L. Galdi, *Documenta historiam Valachorum in Hungaria illustrantia usque ad annum 1400, p. Ch.*, Budapesta 1941, p. 201, nr. 153: „...omnes sclavos sive schismaticos sacerdotes... cum eorum pueris, uxoris et rebus omnibus”.

[75] *Ibidem*, pp. 207-208, nr. 160.

[76] Hurmuzachi-Densușianu, *op. cit.*, p. 435, nr. 347.

[77] Dr. Augustin Bunea, *op. cit.*, p. 199.

[78] Hurmuzachi-Densușianu, *op. cit.*, p. 545, nr. 436.

[79] *Ibidem*, I, 2, p. 160, nr. 124.

[80] Cf. Oskar Halecki, *Un empeureur de Byzance à Rome*, Warszawa 1930, pp. 31-50.

[81] În primăvara anului 1367, patriarhul ecumenic Filotei II, din îndemnul împăratului Ioan V Paleologul, strânse la Constantinopol un sinod, la care luară parte, pe lângă alți ierarhi și patriarhi de Alexandria și Ierusalim, cu scopul ca să discute căile și mijloacele de unire între cele două Biserici (vezi Vasile Grecu, *Bizanțul și catolicismul în trecutul nostru îndepărtat*, în rev. *Studii Teologice*, an. II (1950), pp. 556-568, cf. G. Ostrogorsky, *Geschichte des byzantinischen Staates*, München 1940, pagina 386).

[82] Oskar Halecki, *op. cit.*, pp. 111-128.

- [83] Vezi A. A. Vasiliev, *Il viaggio di Giovanni V Paleologo in Italia e l'Unione di Roma*, în *Studi Bizantini e Neoellenici*, III (1931), pp. 151-193.
- [84] Hurmuzaki-Densușianu, *op. cit.*, p. 160, nr. 124; cf. W. Abraham, *Biskupstwa lacinskie w Moldawij w wieku XIV i XV*, în *Kwart. hist.*, XVI, (1902), pp. 4-23.
- [85] Hurmuzaki-Densușianu, *op. cit.*, p. 162, nr. 125, pp. 168-171, nr. 131.
- [86] W. Abraham, *Powstanie organizacyi Kosciola lacinskiego na Rusi*, Lwow 1904, pp. 379-380.
- [87] Eugen A. Kozak, *Die Inschriften aus der Bukowina*, Wien 1903, pp. 103-04.
- [88] Damian P. Bogdan, *Pomelnicul mânăstirii Bistrița*, București 1941, p. 50.
- [89] M. Costăchescu, *Documentele moldovenesti înainte de Ștefan cel Mare*, Iași 1931, pp. 46-49.
- [90] N. Iorga, *Lupta pentru stăpânirea Vidinului*, în rev. *Conv. Lit.*, an. XXXIV (1900), pp. 962-999.
- [91] Hurmuzaki-Densușianu, *op. cit.*, pp. 174-175, nr. 133.
- [92] N. Iorga, *op. cit.*, p. XXII.
- [93] Hurmuzaki-Densușianu, *op. cit.*, pp. 220-221, nr. 169.
- [94] *Ibidem*, pp. 216-217, nr. 164-165.
- [95] Cf. N. Dobrescu, *Întemeierea mitropoliilor și a celor dintâi mânăstiri din țară*, București 1906, pp. 92-94; N. Iorga, *Condițiile de politică generală în care s-au întemeiat Bisericile românești în veac. XIV-XV*, în *An. Acad. Rom., Ist. 2*, t. XXXV (1913), p. 140.
- [96] N. Iorga, *op. cit.*, pp. 404-406; cf. C. Eubel, *Geschichte der römisch-katholischen Kirche in der Moldau*, în *Romische Quartalschrift*, XII (1898), pp. 107-126.
- [97] G. Schmidt, *Romano-catholici per Moldaviam episcopatus et rei romano-catholicae res gestae*, Budapest 1887; cf. C. Racovița, *Începuturile suzeranității polone asupra Moldovei*, în *Rev. Ist. Rom.*, X (1940), pp. 237-252.
- [98] I. C. Filitti, *Din arhivele Vaticanului*, I, Documente bisericești, (1357-1599), București 1914, p. 17.
- [99] W. Abraham, *Biskupstwa lacinskie w Moldawij*, în *Kwart. hist.*, XVI (1902), p. 184.
- [100] Hurmuzaki-Iorga, *op. cit.*, XIV, 1, pp. 31-36, nr. 69-70.
- [101] Cf. Constantin I. Karadja, *Delegații din țara noastră la conciliul din Constanța, în anul 1415*, în *An. Acad. Rom., Ist.*, 3, VII (1926).
- [102] C. Auner, *La Moldavie au Concile de Florence*, București 1906; cf. idem, *Moldova la soborul din Florența*, în *Rev. Cat.*, IV (1915).
- [103] Michel Lascaris, *Joachim, métropolitte de Moldavie, et les relations de l'Eglise moldave avec le patriarcat de Peci et l-archevêché d'Achris au XV-e siècle*, în *An. Acad. Rom., Hist.*, XIII (1927), pp. 1-32.
- [104] *Descrierea Moldovei*, ed. A. Papiu-Ilarian, București 1875, p. 152.

ERATĂ

1. Menționăm că *Diac. Prof. Gheorghe I. MOISESCU*, autorul articolului „Urmările schismei la români (I)”, apărut în numărul trecut al revistei, nu este viitorul patriarh Iustin Moiescu.
2. În nr. 4/2010, la pag.43, în loc de “prescura din care preotul scoate Sf. Agneț reprezintă (nu simbolic, ci în mod real) trupul Maicii Domnului” este “prescura din care preotul scoate Sf. Agneț reprezintă (simbolic, nu în mod real) trupul Maicii Domnului”.

Ascetica si mistica ortodoxă - Monahismul

Vindecarea sufletului
Rugăciune, înfrânare și
iubire

"...iubirea îmblânzește iuțimea; înfrânarea veștejește pofta; iar rugăciunea desface mintea de toate înțelesurile și o înfățișează goală lui Dumnezeu. Așadar, aceste 3 virtuți îmbrățișează toate virtuțile, și fără de ele mintea nu se poate ocupa de Dumnezeu, slobozită de toate celelalte" (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Cuvântul ascetic*)

**„Pleacă de la mine, Doamne, că
sunt un om păcătos!”**

PS Daniil Stoenescu
predică ținută la Mănăstirea
Brâncoveanu - Sâmbăta de Sus,
26 septembrie 2010

Preacuvioși și preacucernici
Părinți, iubiți credincioși și
credincioase,

În vremea sfintei și dumnezeieștii
Liturghii de astăzi, mi-am adus aminte
înlăcrimat de un cuvânt spus de
preacuviosul Părintele nostru Arsenie
Boca, în urmă cu aproximativ 30 de
ani, la biserica din Drăgănescu, de
lângă București, mie și încă unui coleg

student în teologie: „Eu știu că poporul acesta nu mai ascultă, dar voi
va trebui mai departe să vestiți cuvintele lui Dumnezeu”.

În Duminica de astăzi, a XVIII-a după Sfintele Rusalii,
suntem chemați și invitați ca din trei grădini duhovnicești să
culegem florile prea frumoase, bine mirositoare: din grădina

Duminicii de astăzi prin Evanghelia cu minunea pescuirii minunate de la Luca; din ziua de pomenire de astăzi, 26 septembrie, mai întâi a Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan: adormirea, trecerea la cele veșnice sau mutarea Apostolului iubirii, al Ucenicului iubit al lui Hristos; și, nu în ultimul rând, din grădina cea duhovnicească sădită în urmă cu un an, prin canonizarea Sfântului Voievod Neagoe Basarab, ctitorul mănăstirii de la Curtea de Argeș, a cărui pomenire Biserica noastră Ortodoxă Românească o săvârșește astăzi pentru întâia dată.

Numai pe temelia smereniei poți clădi ceva pentru veșnicie

Sfânta Evanghelie de astăzi ne prezintă minunea pescuirii minunate și chemarea la apostolat a Sfântului Apostol Petru de către Domnul nostru Iisus Hristos. Două sunt în Sfintele Evanghelii minunile pescuirii minunate: la începutul chemării lui Petru ca apostol și, apoi, după Înviere, la Marea Tiberiadei, aceeași mare a Galileii sau lac al Ghenizaretului, când Domnul Iisus Hristos l-a retrimis pe cel ce se lepădase de El de trei ori, în rândul Sfinților Apostoli, prin întreita întrebare: „Simone, fiul lui Iona, Mă iubești tu pe Mine?”.

În Evanghelia de astăzi, Sfântul Luca ne spune că Mântuitorul Iisus Hristos, văzând două corăbii și fiind urmat de mulțime de popor, s-a suit într-o corabie pe care Petru a depărtat-o puțin de la țărm, ca să aibă Domnul Hristos, ca om, o perspectivă deplină asupra ascultătorilor de pe țărmul Mării Galileii. După ce a sfârșit Iisus de predicat – și nu cunoaștem și nu vom cunoaște niciodată conținutul acelei predici a Mântuitorului – Iisus Hristos, Domnul, îi spune lui Petru: „Mână la adânc și aruncați mrejele voastre pentru pescuire!”. Sfântul Apostol Petru, în logica lui omenească și greșită, îi spune lui Iisus: „Doamne, toată noaptea ne-am trudit și nimic n-am prins, dar la Cuvântul Tău voi arunca mrejele”. Dincolo de orice raționament și logică omenească, Simon, fiul lui Iona, este hotărât și decis să facă ascultare de Iisus Hristos: „La Cuvântul Tău voi arunca mrejele”. Și – ne spune Sfântul Luca – s-a prins mulțime mare de pești,

încât aproape se rupeau mrejele și nu le-a fost de ajuns o corabie ca să încapă acolo tot peștele prins, ci a fost nevoie și de cealaltă corabie, pentru ca amândouă să se umple de mulțimea de pești prinse de viitorii apostoli, la Cuvântul cel dumnezeiesc al lui Iisus Hristos.

Când a văzut Sfântul Apostol Petru această minune care s-a întâmplat pe Marea Galileii, unde el cu fratele său Andrei, cu Iacob și Ioan, fiii lui Zevedei, își câștigau pâinea cea de toate zilele fiind pescari, când a văzut că această minune s-a petrecut în corabia sa, când a simțit dumnezeirea lui Iisus Hristos, dincolo de umanitatea sa, a căzut în genunchi în corabie, la picioarele Domnului, și i-a zis aceste cuvinte pe care numai sutașul roman avea într-un fel să le repete: „Pleacă de la mine, Doamne, că sunt un om păcătos!”

Nu se simțea Petru vrednic ca Iisus Hristos să se fi urcat în corabia lui și, mai mult decât atât, nu se simțea vrednic ca Iisus să fi săvârșit minunea din corabia lui, așa cum sutașul roman avea să zică: „Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperemântul casei mele, zi numai un cuvânt și slujitorul meu se va tămădui”. „Pleacă de la mine, Doamne, că sunt un om păcătos!” – aceste cuvinte avem noi nevoie să le auzim din gura Sfântului Apostol Petru, pentru ca ele să răsunе și în inima și în sufletul nostru, și în gândurile noastre, pentru că numai dacă te smerești, numai dacă te arunci în prăpastia smereniei, numai dacă te scufunzi în adâncul smereniei, cum spunea mai târziu Sfântul Părinte Isaac Sirul că „desăvârșirea nu este altceva decât o prăpastie de smerenie”, numai pe temelia smereniei Hristos sau tu împreună cu Hristos poți zidi, poți clădi ceva ca să rămână pentru veșnicie. Și atunci Mântuitorul Hristos îl liniștește pe Sfântul Petru și îi zice: „Nu te teme! De acum înainte vei fi pescar de oameni!”

Stând în fața lui Dumnezeu, omul nu se poate considera decât praf și cenușă

„Pleacă de la mine, Doamne, că sunt un om păcătos!” Nu ne spune, Sfânta Scriptură ce păcate va fi avut Sfântul Petru mai înainte de a-l fi chemat Iisus la apostolat, dar cu siguranță că va fi avut,

ca orice om pământean, „pentru că nu este om care să fie viu și să nu greșească”, spune împăratul Solomon la rugăciunea de la sfințirea templului din Ierusalim și repetă biserica în rugăciunea de dezlegare de la fiecare pomenire a morților. Un singur păcat mărturisește Sfânta Scriptură că l-a săvârșit Sfântul Petru, și anume lepădarea de trei ori de Iisus Hristos în Joia Patimilor, din teamă, din frică, mai înainte de cântarea cocoșului în acea unică noapte a Joii Patimilor înspre Vineri, când Mântuitorul Hristos avea să fie răstignit, pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire.

Sfântul Apostol Petru spune: „Pleacă de la mine, Doamne, că sunt un om păcătos”. Sfântul Apostol Pavel în Epistola sa către ucenicul său Tit, episcopul din Creta, avea să scrie că „Hristos Iisus a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu”. Scrie, mărturisește și lasă peste veacuri această mărturie, ca adânc al smereniei, marele apostol Pavel, Apostolul Neamurilor, expresie pe care o va prelua Sfântul Părinte Ioan Gură de Aur, Arhiepiscopul Constantinopolului în Rugăciunea din canonul Sfintei Împărtășanii: „Cred Doamne și mărturisesc că Tu ești cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu, Care ai venit în lume să mântuiești pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu”.

Sfântul Petru se recunoaște și se mărturisește om păcătos. Sfântul Apostol Pavel se recunoaște și se mărturisește cel dintâi dintre păcătoși. Noi, creștinii, fiecare în parte, suntem învățați de Sfânta Biserică Ortodoxă, de sfinții părinți ai Filocaliei ortodoxe, ai Patericului egiptean, ai Sinaxarelor și Proloagelor, ca fiecare dintre noi să ne socotim păcătoși, cel dintâi dintre păcătoși și, culmea și adâncul smereniei, fiecare să ne socotim singurul păcătos din lume și de pe lume.

Vedem pe Patriarhul Avraam că, după ce i s-a arătat Preasfânta Treime la stejarul Mamvri, vrând să mijlocească pentru mântuirea Sodomei și a Gomorei, unde știa că se află nepotul său Lot, intervine la Dumnezeu în mai multe rânduri, până când se târguiește cu Dumnezeu că dacă vor fi zece dreți în aceste cetăți, să le ierte

Dumnezeu, să nu le nimicească, să nu le prăbușească, (precum avea să se întâmple) în adâncul Mării Moarte. Patriarhul Avraam zice către Dumnezeu, mărturisind că: „sunt pământ și cenușă” sau „praf și cenușă”. Așa se socotește omul lui Dumnezeu, marele Patriarh Avraam, Părintele neamului lui Israel și al lui Ismael, „praf și cenușă” sau „pământ și cenușă” (depinde de versiunile biblice). Pentru că omul, când simte prezența lui Dumnezeu, când se situează înaintea lui Dumnezeu, când simte puterea, dragostea și mila lui Dumnezeu, nu se poate simți și considera decât praf și cenușă.

Îl vedem, mai târziu, pe împăratul, psalmistul și proorocul David, care în Psalmii săi, într-unul din Psalmi săi, spune: „Doamne, eu sunt vierme și nu om”. Și ce om a fost David! Cel pe care Samuel l-a uns ca rege al lui Israel, marele cântăreț al lui Dumnezeu, prin care Duhul Sfânt ne-a dăruit Psaltirea, cel care cânta din harfă și duhurile rele fugeau și ieșeau din Saul, regele bolnav și posedat în urma neascultării lui de Samuel proorocul și de Dumnezeu, în primul rând. David, știindu-se și el om păcătos, pentru că a greșit cu Batșeba, femeia lui Urie, și a pus la cale, într-un moment de eclipsă a vieții lui, uciderea lui Urie Heteul, soțul acesteia, David se socotea „vierme și nu om”.

„Caprele sunt eu, oile le știe Dumnezeu”

În Patericul egiptean și în Viețile Sfinților, găsim scris că unui sfânt părinte al pustiei i-a spus un demon care intrase într-un om: „Voi ieși din omul acesta la porunca ta, dacă îmi vei răspunde cine sunt caprele și cine sunt oile.” E vorba de Evanghelia de la Matei, capitolul al 25-lea, de la Judecata de Apoi, unde citim că Dreptul Judecător va despărți pe unii de alții, precum desparte păstorul oile de capre, și va pune oile, pe cei drepți și mântuiți, de-a dreapta Sa; și caprele, pe cei nedrepți, care vor pierde mântuirea, de-a stânga Sa. Și Părintele anonim din Pateric răspunde cum n-a mai răspuns nimeni vreodată diavolului: „Caprele sunt eu, iar oile le știe Dumnezeu”. El credea și mărturisea că el singur va fi rânduit și pedepsit de-a

stânga Dreptului Judecător: „Caprele sunt eu, iar oile le știe Dumnezeu”. În urma acestui cuvânt, plin de smerenie, diavolul a ieșit și a fugit din cel îndrăcit, pentru că diavolul multe poate să facă, cum îi spune Sfântului Macarie Egipteanul: „Voi, călugării, postiți, noi diavolii nu mâncăm deloc. Voi privegheați și vă rugați noaptea și faceți slujbe; noi nu dormim deloc. Un singur lucru noi nu putem face. Și Sfântul Macarie întreabă pe diavol: „Care?” și diavolul răspunde: „Să ne smerim!”.

Tot în Pateric este cazul unui tânăr ucenic al Părinților deșertului, care s-a întâlnit cu o tânără demonizată, iar demonul din acea tânără, prin mâna acesteia l-a palmuit pe tânărul frate călugăr și tânărul frate călugăr nu s-a temut, nu s-a înspăimântat, ci a întors și obrazul celălalt. Și atunci demonul a strigat din tânăra îndrăcită: „Vai mie, porunca lui Hristos mă arde!” și a ieșit din ea. Care e porunca lui Hristos? „Dacă te lovește cineva peste obrazul drept, tu întoarce și pe celălalt!”.

Iată puterea de exorcizare a smereniei, a virtuții smereniei. N-a citit fratele acela blestemele Sfântului Vasile, cum se citesc astăzi într-un mod atât de exagerat, și când trebuie și mai ales când nu trebuie, pentru că spunea Părintele Arsenie că dezlegările Marelui Vasile trebuie citite în cazuri excepționale, în moduri excepționale, de oameni deosebiți și în situații deosebite sau excepționale. Deci n-a zis fratele nici un cuvânt: „Diavole, ieși din făptura lui Dumnezeu!”, cum au zis alți părinți, doar a întors și obrazul celălalt, ca tânăra demonizată să-l poată palmui și pe celălalt obraz. Iată smerenia care exorcizează.

Și tot în Pateric, un alt părinte spune: „Dacă există iad, există numai pentru mine și toți se vor mântui, doar eu, singur, voi pieri”. Iată culmi ale smereniei și adâncuri nebănuite ale smereniei.

Starea normală a minții este smerenia

Părintele nostru Arsenie însuși zicea: „Starea normală a minții este smerenia și numai smerenia”. Nu țin seamă de acest cuvânt, din păcate, nici psihologii, nici psihiatrii, nici sociologii. Starea

normală a minții omului este smerenia și numai smerenia. Și mai spunea Părintele Arsenie unui preot: „Vei întâlni în viață mulți oameni cu multe însușiri și calități și daruri, dar rar vei întâlni oameni cu adevărată smerenie”.

Iubiți credincioși și credincioase, în pictura Sfinției Sale, Părintele a reprezentat pe călugărul răstignit, de fapt un autoportret al Sfinției sale. Călugărul răstignit, îmbrăcat în haina lungă, albă, pe cruce, ținând în mâinile sale, de-a dreapta și de-a stânga celor două brațe ale crucii, două făclii aprinse, cum am auzit ieri mărturia cuiva despre lumânarea pe care Părintele o ținea aprinsă în vânt și în furtună, în noaptea de Paști. Și, în jurul acestor două făclii sau lumânări aprinse, Sfinția Sa a scris: dragostea și smerenia. Sunt cele două aripi ale sufletului nostru, cele două virtuți fundamentale, pe lângă credință și nădejde, răbdare, post, rugăciune, umilință, lacrimi și plâns. Dragostea și smerenia. Și noi, creștinii ortodocși, trebuie să ne împodobim cu aceste virtuți viața noastră, sufletul nostru, cugetarea noastră, pentru că smerenia este numită „dulama lui Dumnezeu”, mantia lui Dumnezeu. Dumnezeu însuși S-a întrupat, Fiul lui Dumnezeu, coborându-se întru smerenie la noi, oamenii, care suntem praf și cenușă, după cuvintele Patriarhului Avraam.

„Iubiți-vă unii pe alții!”

Astăzi, iubiți credincioși și credincioase, este și pomenirea Adormirii Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan în Efes, la adânci bătrânețe. După ce a scris Evanghelia care îi poartă numele, cele trei Epistole sobornicești din Noul Testament și, mai ales, după ce a primit revelația Sfintei Cărți a Apocalipsei în Insula Patmos, ucenicul iubit al Mântuitorului a adormit în Domnul, rostind în ultimii ani ai vieții sale doar aceste cuvinte: „Fiilor, iubiți-vă unii pe alții!”, cum a spus și Mântuitorul Hristos, în marea cuvântare de la Cina cea de Taină: „Poruncă nouă vă dau vouă: să vă iubiți unul pe altul, precum Eu v-am iubit pe voi”.

În Vechiul Testament, porunca iubirii, pe care Mântuitorul o repetă învățătorului de lege, suna așa: „Să iubești pe Domnul Dumnezeu Tău din tot sufletul, din toată inima ta, din tot cugetul tău, din toată puterea ta, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși”. Era nivelul la care se putea ajunge: „să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși”. Mântuitorul Iisus Hristos ridică ca nimeni altul această ștachetă și spune apostolilor și nouă tuturor: „Să vă iubiți unul pe altul precum Eu v-am iubit pe voi”. Este iubirea pe care numai sfinții o pot atinge: să iubim pe semenul nostru precum Iisus mă iubește pe mine. Și Iisus așa mă iubește pe mine încât a venit din ceruri pentru mine, mi-a spălat picioarele mele deodată cu ale lui Petru la Cina cea de Taină, S-a răstignit pentru mine pe cruce, a murit pentru mine, s-a îngropat pentru mine, s-a pogorât la iad pentru mine, a înviat pentru mine, s-a înălțat la ceruri pentru mine și tot pentru mine va veni a doua oară pe norii cerului, ca să judece viii și morții la Învierea cea de Apoi.

Iată, iubiți credincioși și credincioase, cât de mult avem noi de lucru duhovnicesc în viața noastră și în taina vieții noastre. Spunea Părintele Arsenie (pentru că ne aflăm, iată, la centenarul Sfinției sale pe 29 septembrie, când se împlinesc 100 ani de la venirea în această lume, în sânul poporului nostru și în acest spațiu românesc, a marelui om și sfânt al lui Dumnezeu, Părintele Arsenie), spune deci Părintele Arsenie acest cuvânt: „Destinul omului este colosal de înalt, dar nu putem să ne ridicăm pe această scară a cerului (sau a lui Iacob) din adâncul sufletului nostru, pogorâtă de Dumnezeu, decât străjuindu-ne și sprijinindu-ne de dragostea față de Dumnezeu și de oameni și pe smerenie, pentru că numai astfel îl putem urma pe Domnul nostru Iisus Hristos.

„Fiți precum șoimul și vă păziți cuibul vostru!”

Tot astăzi, cum v-am spus la început, facem și pomenirea Sfântului Voievod Neagoe Basarab, la a cărei proclamare a canonizării am participat în urmă cu exact un an, la Târgoviște, împreună cu

majoritatea membrilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Cu o zi înainte a avut loc în organizarea Arhiepiscopiei Târgoviștei un simpozion dedicat vrednicului de pomenire voievod Neagoe Basarab, ctitorul mănăstirii unice în spațiul ortodox, Curtea de Argeș, chivot al spiritualității noastre ortodoxe și românești. Și am îndrăznit să spun că eu, personal, îl văd pe voievodul Neagoe Basarab, Sfântul Neagoe Basarab, ca pe un alt Justinian al Țării Românești, al Valahiei, prin ctitoriile sale, prin daniile sale. Iar cartea lui de căpătâi, „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie”, este un Ecclesiast al culturii române și al literaturii române. Ceea ce este Ecclesiastul pentru Vechiul Testament, pentru teologia și cultura iudaică, este cartea și lucrarea „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie”.

Citind aceste învățături și căutând câteva idei ca puncte de sprijin pentru comunicarea pe care trebuia s-o susțin, am găsit două texte minunate, puțin cunoscute, dar cu atât mai frumoase, pe care astăzi vi le voi spune aici, în biserica nouă a sfintei Mănăstiri Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, cu prilejul centenarului Părinte Arsenie și cu prilejul unui an de pomenire ca sfânt a Voievodului Neagoe Basarab. Spune acesta în „Învățăturile sale către fiul său Teodosie: **„Să înfloriți în ceruri, precum crinul în veci!”** Și al doilea cuvânt, la sfârșitul cărții: **„Fiți precum șoimul și vă păziți cuibul vostru!”** Mi se par cuvinte-testament nu numai ale Voievodului Sfânt Neagoe Basarab, nu numai ale Martirilor Domnitori Brâncoveni – Constantin Brâncoveanu și fiii săi cu sfetnicul Ianache, ctitorii acestei sfinte mănăstiri ca și a celei de la Horezu – dar chiar ca un testament, dacă-mi îngăduiți, și ca un mesaj al Părintelui Arsenie la 100 de ani. Toți împreună, toți sfinții români, toți sfinții neamului românesc, Brâncoveni, Neagoe Basarab, Părintele Arsenie, Ștefan cel Mare și Sfânt, Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș, Sfântul Calinic de la Cernica, Sfinții din Dobrogea,

de la Niculițel, din Sciția Mică, Sfântul Nicodim de la Tismana, Sfânta Filofteia de la Argeș, Sfânta Parascheva de la Iași și toți ceilalți, Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava, parcă într-un sinod sau sobor al sfinților, ni se adresează nouă aici și pretutindeni, românilor ortodocși: „Să înfloriți în ceruri, precum crinul în veci!”. Ca să înflorești în ceruri trebuie să fii răsădit de pe pământ în ogorul Domnului, în Grădina Maicii Domnului, trebuie să ai curăția crinului în sufletul tău, cum zice Mântuitorul Hristos: „Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu”. Ca să înflorești precum crinul trebuie ca virtuțile teologice, spirituale, morale, să împodobească haina sufletului tău, cum îmi place mie să spun de puțină vreme, ca o urare și binecuvântare, către cei apropiați duhovnicește: „**Cerul să-și scuture stelele pe haina de nuntă a sufletului tău**”.

Al doilea cuvânt: „**Fiți precum șoimul și vă păziți cuibul vostru**” este îndemnul lui Neagoe Basarab cel Sfânt către fiul său, Teodosie, către neamul românesc la începutul secolului al XVI-lea, dar și către toate generațiile de români. „Fiți precum șoimul și vă păziți cuibul vostru”, cuibul familiei, cuibul bisericilor, al mănăstirilor, al neamului, al Carpaților, al țării noastre. „Fiți precum șoimul și vă păziți cuibul vostru” cu grijă, cu atenție, cu luare aminte, cu dreaptă socoteală, cu înțelepciune, cu credință în Dumnezeu, cu dragoste de neam, de biserică, de limbă, de cultură, de istoria noastră. Numai atunci, numai astfel ne vom putea regăsi cu toții, iubiți credincioși și credincioase, în ceata celor mântuiți, în Catedrala Mântuirii Neamului de dincolo de zare. Pentru că Moise a făcut cortul sfânt după chipul care i s-a arătat pe Muntele Sinai. Solomon a ctitorit templul Sfânt după chipul și viziunea pe care a primit-o David, tatăl său, și pe care i-a transmis-o fiului său. Catedrala Mântuirii Neamului există în lumea de dincolo, în ceruri, și ea va trebui să se pogoare ca și chip transfigurat al spiritului românesc, ortodox, în București, ca noua Catedrală patriarhală, ale cărei lucrări au început. Și fiecare român este chemat să pună și să aducă cărămida lui acolo.

Iertarea este o virtute grea

Mitropolitul Augustin de Florina

Predică la Duminica a XI-a după Rusalii (Pilda datornicului nemilostiv - Matei 18, 23-35)

Iubiții mei, viața este o călătorie. Și drumul cel drept pe care trebuie să-l urmăm toți, ca să ajungem la capăt, în cer, este unul: Drumul pe care l-a trasat Hristos cu Sângele Său; l-a pășit El însuși și milioane de martiri și mărturisitori ai credinței noastre. Însuși Hristos a spus: “Eu sunt Calea și Adevărul și Viața” (Ioan 14, 6).

Este adevărat că acest drum al virtuții este greu, suitor, o Golgota. “Strâmtă este ușa și îngustă este calea care duce la viață...” (Matei 7, 14). Dimpotrivă, drumul răutății, al stricăciunii, al necredinței este ușor, coboară. “Largă este ușa și întinsă este calea care duce la pierzare...” (Ioan 7, 13), la distrugere, la catastrofă. Un drum este al lui Hristos, celălalt al satanei; unul este al raiului, celălalt al iadului. Alegeți! Omul este liber să meargă pe care drum vrea.

Virtuțile sunt un lucru greu. Și dacă întrebați care este cea mai grea din toate virtuțile, iubitorul de arginți va spune milostenia, robul pântecelui va spune postul, sarkolatrul (cel ce-și adoră trupul) va spune fecioria, cel ce iubește viața va spune mucenicia pentru Hristos. Dar eu consider că cea mai grea din toate este – care? – cea despre care zice astăzi Evanghelia: iertarea reciprocă. Este un pietriș, pe care Hristos cere să-l ridicăm, dar diavolul îl face munte de neridicat. Și că aceasta este virtutea cea mai grea vă voi demonstra prin trei, patru exemple. Vă rog să fiți atenți.

A ierta este mai presus chiar decât mucenicia

Un exemplu este din Viețile Sfinților. Dacă veți deschide sinaxarele, veți vedea că pe 9 februarie este sărbătorit un sfânt care se

numește Nichifor. Ascultați cum a primit mucenicia. În vremea aceea, Nichifor se supăraseră cu un preot care se numea Saprichie. Erau certați. Și Saprichie era de vină, nu Nichifor. A venit prigoana, și primul pe care l-au prins a fost preotul, Saprichie. L-au judecat și a ieșit sentință de decapitare. L-au luat soldații dis-de-dimineată, înainte de răsăritul soarelui, și-l duceau în afara cetății, ca să-l execute. Când a aflat Nichifor că Saprichie peste puțin timp nu va mai fi în viață, l-a cuprins plânsul. Aleargă în drum, ajunge cortegiul, și-i cade la picioare:

– Frate Saprichie, iartă-mă.

Acela însă nimic.

– Nu te iert!

Până în ultima clipă a muceniei, Nichifor a căzut și l-a rugat pe Saprichie să-l ierte. Cu neputință. Atunci ce s-a întâmplat? În momentul în care soldatul a ridicat sabia să-i taie capul, Saprichie zice:

- De ce mă omorâți?

– Pentru că ești creștin.

– Deci pentru asta? Atunci eu mă lepăd de Hristos. . .

Și în timp ce îngerii îi pregăteau cunună, Saprichie, care nu l-a iertat pe Nichifor, a fost considerat nevrednic de mucenicie. L-a părăsit Harul lui Dumnezeu și s-a lepădat de Hristos. În locul lui a murit martir – cine? – Nichifor, care avea o inimă bună și dragoste. A mărturisit că este creștin și a fost martirizat. Astfel, pe 9 februarie, în loc de mucenicul Saprichie, cinștim pomenirea mucenicului Nichifor. Înfricoșător acest exemplu! Arată că mai presus chiar decât mucenicia este să ierți, să dai iertare din inimă. Dar este ușor? V-am spus, o pietricică este, un cuvânt este; dar se face chiar mai greu decât Olimpul și Vitsi și Gramo.

„Spune-mi să fac orice altceva!”

Oamenii nu iartă. Vreți exemple? Nu vechi, ci noi. Nu a trecut multă vreme de când, într-un sat, un om foarte bătrân, de nouăzeci de ani, a murit. Se duce preotul – preot bun – acasă la el.

– Bătrâne, ce faci?

- Nu pot.
 – Vrei să te împărtășești?
 – Vreau.
 – Te vei împărtăși, dar să-l chemăm pe acel om cu care ai ani întregi de când nu vorbești.
 – Care? Acela? Aaa, nu-l iert. Spune-mi, părințele, să fac orice altceva vrei. Să aprind lumânări, să ridic o biserică, să fac milostenie, să postesc. Pe ăsta nu-l iert.
 – Bre, asta – bre, cealaltă – îi zicea preotul cu lacrimi. Nimic. Murea, avea să-și dădea sufletul diavolului și, totuși, nu ierta.

Dacă ar fi existat iertare, lumea ar fi fost un rai

Și popoarele se urăsc. Asta va mânca omenirea. Nemții nu-i iartă pe ruși și rușii nu-i iartă pe nemți. Există ținerea de minte a răului. Dacă ar fi existat iertare, lumea ar fi fost un rai. Cel mai frumos cuvânt din Evanghelie este iertarea.

Omul nu iartă. Vreți un alt exemplu? Nu sunt nici zece zile, de când am aflat că într-un sat niște soți se mănâncă. I-am chemat.

– Ce aveți?

Femeia, smerită, a luminat-o Dumnezeu și a spus:

– Eu sunt de vină. Îmi nedreptățesc de multe ori bărbatul, îl înjur, îl vorbesc de rău. Mă căiesc, îl rog să mă ierte – și a căzut și i-a făcut metanie. Un lucru rar, ca femeia să accepte că greșește. Eu m-am emoționat, am plâns. Să vezi o femeie tânără, o fată frumoasă, să îngenuncheze înaintea unui bărbat – care o înșela – și să-i spună: Îți cer să mă ierți pentru toate câte ți-am spus. Și îngerii și astrele se emoționează. ăsta? – Nu te iert! ... Câte i-a făcut! Nu a iertat-o.

Omul care nu iartă nu este creștin

Așa este lumea. Din nefericire, există familii care au între ele pică, ținerea de minte a răului, și nu se iartă de ani de zile. Încearcă preotul și mitropolia, dar ura se înveșnicește de la părinți la copii și la nepoți.

Omul care nu iartă nu este creștin. Este animal, fiară. Spun oamenii că dacă vreun copil îi face vreun rău cămilei, aceasta nu-l iartă. Pot

să treacă ani și, dacă-l va întâlni în cale, îl va lovi. Nu iartă. De aceea zicem: “Acest om e ca o cămilă, nu iartă; ține adânc în el răzbunarea”. Dimpotrivă, cel care iartă din inimă, seamănă – cu cine? – cu Dumnezeu. Cu Dumnezeu? Desigur.

Asta ne-o spune Evanghelia de astăzi. Pentru că Dumnezeu ce face? Iartă, iartă continuu. Este îndelung-răbdător, mult-milostiv și mult-îndurat. Ce facem noi? În ceea ce ne privește e de vină celălalt, vecinul nostru, pentru că ne-a ispitit, pentru că animalul lui a intrat pe ogorul nostru. . . , pentru lucruri mici și lipsite de importanță. Dar cele pentru care noi suntem vinovați față de Dumnezeu sunt foarte mari. Suntem vinovați, păcătuim continuu. Păcătuim cu ochii noștri, cu urechile noastre, cu mâinile noastre, cu trupul nostru. Păcătuim ziua, noaptea, la cafenea, pe drum, pe ogoare, păcătuim chiar și în biserică. Cine poate să numere păcatele omului? Abis, “o mie de talanți”, despre care zice Evanghelia de astăzi (Matei 18, 24), nenumărate sunt păcatele noastre. Un număr astronomic. “*Cine va cerceta mulțimea păcatelor mele și adâncurile judecăților Tale, Mântuitorule de suflete, Izbăvitorul meu?*”

Și ce face Dumnezeu? Se ia după noi. Că dacă nu s-ar fi luat după noi, pentru fiecare păcat pe care îl facem, pentru fiecare înjurătură auzită, ar fi căzut un trăsnet și am fi fost arși cu toții. Ne iartă, ne iartă continuu păcatele noastre. De aceea și noi să fim iertători. Asta cere de la noi. Așa cum El ne iartă păcatele noastre, cele mari și nenumărate, așa și noi să-i iertăm pe ceilalți. Nurorile pe soacre, soacrele pe nurori, bărbatul pe femeie, tatăl pe copil, sătenii pe consătenii lor. Dați-mi, dați-mi un sat unde există iertare, milă, iubire. Rai este. Dați-mi un alt sat unde nu există iertare și milă. Iad este. Iad este pământul pentru că a șters cuvintele Hristosului nostru, necuprinsele și veșnicele cuvinte: ”Să vă iubiți unul pe altul” (Ioan 13, 34).

Ierți? Vei fi iertat.

Iubiții mei, Dumnezeu să dezrădăcineze din inima noastră spinul care se numește pomenirea răului și să sădească floarea cea cerească, iubirea Hristosului nostru. În felul acesta vom fi următori ai Aceluia

Care pe Cruce i-a iertat pe răstignitorii Săi. În felul acesta, vom putea să ne rugăm și să zicem acel cuvânt groaznic: ”Și ne iartă nouă greșelile noastre precum și noi iertăm greșiților noștri” (Matei 6, 12). Altfel, suntem niște mincinoși și ne batem joc de Dumnezeu cu toții, și cler și popor.

Această făgăduință este condiția iertării. Ierți? Vei fi iertat. Nu ierți? Mii de preoți să-ți facă pomeniri sau parastase, mii de episcopi și patriarhi să se ducă la mormântul tău, nu vei fi iertat. Iartă deci, ca să fii iertat.

(Omilie a Mitropolitului de Florina, Părintele Augustin Kandiotis, ținută în biserică „Nașterea Maicii Domnului” din Kato Kleion – Florina, în 14 august 1977)

Traducere de Frăția Ortodoxă Misionară “Sfinții Trei Noi Ierarhi”

Decalogul mântuirii

alcătuit de Sf. Teofan Zăvorâtul

1. Pocăiește-te și fii întărit de puterea harului din Sfintele Taine, pășește pe calea poruncilor dumnezeiești, sub îndrumarea pe care Sfânta Biserică ți-o dă

2. Pocăiește-te și întoarce-te către Domnul, recunoaște-ți păcatele, plângi pentru ele, cu strângere de inimă, și mărturisește-le în fața părintelui duhovnicesc. Jură-te cu vorba și cu inima înaintea feței Domnului să nu îl mai superi de acum înainte cu păcatele tale.

3. Apoi, statomincind cu Dumnezeu în minte și în inimă, năzuiește să împlinești în trup îndatoririle și treburile pe care șederea în această viață ți le impune.

4. În această nevoință mai ales să îți păzești inima de cugetele și simțirile cele rele: mândria, slava deșartă, mânia, judecarea celorlalți, ura, invidia, disprețul, deznădejdea, atașamentul față de lucruri și de oameni, gânduri împrăștiate, neliniștea, toate plăcerile simțurilor și tot ceea ce desparte mintea și inima de Dumnezeu.

5. Pentru a rezista în nevoița aceasta, hotărăște înainte de toate să nu te retragi din ceea ce recunoști că este trebuincios, chiar de ar însemna moartea. Pentru a dobândi aceasta, când te-ai hotărât să faci astfel, dăruiește-ți viața lui Dumnezeu pentru a nu mai trăi de dragul tău, ci doar pentru Dumnezeu.

6. Susținerea unei vieți dusă astfel este o jertfă smerită a sinelui către voința lui Dumnezeu, și a nebizuirii pe sine; arena duhovnicească în care această viață se săvârșește este răbdarea sau șederea neabătută în rîndul vieții răscumpărate, cu îndurarea plină de bucurie a tuturor nevoițelor și neplăcerilor care sunt legate de aceasta.

7. O temelie pentru răbdare este **credința**, sau convingerea că, nevoindu-te în acest fel pentru Dumnezeu, ești sluga Sa și El este Stăpânul tău, Care îți vede strădaniile, se bucură de ele și le prețuiește; **nădejdea** că ajutorul lui Dumnezeu care te ocrotește pururea, este mereu pregătit și așteptându-te, și se va pogori asupra ta la vreme de trebuință, că Dumnezeu nu te va părăsi la sfârșitul vieții tale, și păstrându-te ca unul credincios poruncilor Sale aici, printre toate ispitele, te va călăuzi prin moarte la veșnica Sa Împărăție; **dragostea**, care cugetă zi și noapte asupra Domnului iubit, în toate felurile străduindu-se să facă numai ceea ce este plăcut Lui, și să evite tot ceea ce L-ar putea supăra cu gândul, cu vorba sau cu fapta.

8. Armele unei astfel de vieți sunt: **rugăciunile** în biserică și acasă, mai ales rugăciunea minții, **postirea** pe măsura puterii fiecăruia și a rînduielilor Bisericii, **trezvia**, **singurătatea**, **muncile fizice**, **mărturisirea deasă** a păcatelor, **Sfânta Împărtașanie**, **citirea Cuvântului** lui Dumnezeu și a scrierilor Sfinților Părinți, **discuții cu oameni temători de Dumnezeu**, **cercetarea deasă a părintelui duhovnicesc** asupra tuturor întâmplărilor vieții launtrice și exterioare. Temelia tuturor acestor nevoițe în măsură, vreme și loc, este **înțelepciunea**, cu povața celor experimentați.

9. Păzește-te cu teamă. Pentru această adu-ți aminte de sfârșit: moartea, judecata, iadul, Împărăția cerurilor. Mai ales, fii cu băgare

de seamă la tine: păstrează-ți mintea trează și inima netulburată.

10. Așează-ți ca țel din urmă aprinderea focului duhului, ca focul duhovnicesc să ardă întru inima ta și, strângându-ți toate puterile laolaltă, să înceapă a-ți zidi omul lăuntric și, în cele din urmă, să ardă neghina păcatelor și patimilor tale.

Rânduiește-ți viața în acest chip și, cu harul lui Dumnezeu, te vei mântui!

Traducere de Radu Hagiu

Dumnezeu iartă, dar nu scuză

Părintele Miron Mihăilescu

Le spun mereu credincioșilor că Mântuitorul nu scuză. Nu L-am văzut nicăieri, în Sfânta Scriptură, scuzând pe cineva. I-a spus El cuiva: *“Nu-i nimic dacă nu poți chiar așa, fiindcă Tatăl Meu e bun și te iartă.”*? Dimpotrivă, ne-a poruncit: *“Fiți desăvârșiți ca Tatăl Meu!”*. Nicăieri nu vom afla o alternativă. El îl iartă, dar nu-l scuză pe cel ce-și socotește de mică importanță greșeala. Mântuitorul nu îndreptățește ascultarea de sine. Dumnezeu nu e dur. *Te iert, dar Tatăl meu are dreptate. Nu voi, nici Eu, ci El.* Tot așa i-a spus și lui Ioan Botezătorul: *Sa împlinim toata dreptatea, Eu și cu tine - punându-se alături de Ioan, pe aceeași poziție de ascultător al lui Dumnezeu. Întotdeauna m-a impresionat profund faptul acesta. Nu-L putem contrazice pe Tatăl, venind cu fel de fel de scuze!*

Să avem grijă cum trăim fiecare clipă

E obligatoriu ca, mai întâi, să ți se arate ție țarina cu comoara. Pe cel ce vede importanța comorii, nu-l mai derutează nimeni; dacă a aflat că în cutare țarină e comoara lui, nu-l mai interesează decât să cumpere țarina aceea. Dă totul, valuta lui e cea țarină cu comoara. Să-ți pregătești inima, ca să cuprindă Duhul lui Dumnezeu, fiindcă

inima omului poate acest lucru. De ce poate? Pentru că Hristos e în ea și dă această posibilitate. Și, ca să adaug totuși și ceea ce-aș fi zis dacă nu mi-ați fi pus această întrebare, aș vrea să vă solicit luarea-aminte asupra a ceea ce v-am repe-tat de multe ori: să avem grijă cum trăim fiecare clipă, dar mai ales clipa când ne trezim din somn, clipă în care ne luăm în primire pe noi înșine din mâna Lui Hristos, Care a zis: *Eu sunt învierea, Eu sunt viață în voi, în toate zilele și-n toate clipele. Să vă îndreptați atenția către Mine la fi-ecare bătaie a inimii, fiindcă ea bate deoarece Eu trăiesc în voi. Să trăiți și voi în Mine.*

Ne organizăm cum e mai comod pentru noi

Chiar și binele, cât ni se pare nouă că-l facem, nu-l putem cu adevărat împlini fără El. El este măsura dragostei, El spune: *până aici e de făcut*. Necazul cel mare este că noi uităm acestea, nu ne încredem desăvârșit că El ne este viață. De atâtea ori, cu bună știință, nu mergem cu dragostea până acolo unde-i pretindem lui Hristos să meargă în ce ne privește. Noi ne permitem să ne oprim în drum. „Nu pot ca Tine, Doamne!”... *N-am spus că Eu sunt în tine puțința de a face totul?* „Nu pot, Doamne!”...

Iată evla-via noastră, cu care ne facem mii de cruci și slujim grăind cuvinte fru-moase, dar de făcut facem ca noi. Ne organizăm cum e mai bine, mai co-mod pentru noi, să-L urmăm pe Hristos. Au apărut atâtea porunci, te miri de unde: nu fă așa sau fă așa ca să nu fie prea greu etc. Și, cu aceste *toc-meli*, se pierde din adevărul Viului Dumnezeu, care de fapt ne ține. Da, în cazul în care am pățit ceva la un picior, în mod real nu pot veni la bise-rică dar, totuși, ceea ce pot e cazul să fac fără abatere, până la capăt.

Inima să-ți ardă de uimire

Noi, preoții, nu muncim destul pentru a face cunoscut oamenilor Du-hul binelui lui Dumnezeu. Ne mulțumim cu lauda lor la adresa noastră: „*A spus frumos Părintele ce a spus*“, după care ne ducem acasă și mân-căm, tihnit, de amiază. Să nu ne înșelăm: până nu vezi

oamenii ajunși la starea de a nu mai putea trăi fără Sfânta Biserică, cu Tainele ei - înnoțiți în toată gândirea lor și în fapte - să nu socotești că ai reușit mare lucru!

Este adevărat că în inima omului nu se vede și se poate în-tâmpla ca uneori cineva să te asculte cu așa interes de a desprinde ceva bun, încât să desprindă, din încâlcitele tale cuvinte, sensuri mai înalte de-cât ai avut de gând să comunici tu. Totu-i posibil, lucrarea lui Dumnezeu în om nu o știe nimeni, dar nu ne putem culca pe urechea asta. Numai dacă inima ta, arsă de *pipăirea Adevărului*, ai dăruit-o fără rezerve semenilor pe care îi slujești, ei îl vor întrezări pe Hristos în cuvântul și în slujirea ta. Dacă inima ta, clipă de clipă, arde de uimire în fața lu-crării lui Dumnezeu, iar tu, fie și întâlnindu-te doar cu cineva pe uliță, îi răspunzi înflăcărat de interes dumnezeiesc la întrebarea pusă de el, omul acela se va duce pe drumul lui, uimit de ce-a auzit de la tine. Poate n-a înțeles ce i-ai spus, dar va zice așa cum au zis oamenii și de Mântuitorul, după ce L-au auzit vorbind: „*Nimeni n-a vorbit ca omul acesta*“. Nu înțeleseseră ei mare lucru, doar intuiseră că Omul Acela spunea adevărul și vorba Lui avea putere. Ce fel de putere? Puterea de a trezi inimile la viață. Vorbea cu har de Arhipăstor, har din care se hrănește și preoția noastră. Dacă nu irosești clipele depărtându-te de Hristos și arzi continuu în har, în orice moment și în orice împrejurare te-ar aborda un om, răspunsul tău îi va aprinde și lui inima.

Eu atâta știu: că nu se poate trăi fără El

Nu judecăm pe nimeni, că face sau nu face, așa cum și preotul îl crede pe penitent și nu-l judecă. Poate vede că omul nu-i sincer - în ceea ce promite -, dar nu îndrăznește să-l judece, ci îl ia așa cum așteaptă Dumnezeu de la noi să ne venim în fire. Omul a venit să declare că vrea să asculte de Dumnezeu; apoi cât e de sincer sau nesincer, știe Dumnezeu ce să facă în atare situație. Eu atâta știu: că nu se poate trăi fără El. Restul nu e nevoie să știu. Ce se întâmplă cu cei ce nu știu, cu păgânii sau cu alții, acestea sunt lucruri pe care - repet - nu le iscodim noi. Adevărata credință este atunci când îl iei pe

Dumnezeu de bun în tot ce a spus, și pui la inimă cele spuse prin faptul că te vezi trăind și ai învățat că, dacă ești viu, asta se întâmplă pentru că în tine a pus Dumnezeu viață din viața Celui ce-a înviat. Dacă a spus: *fără Mine nu sunteți vii*, îl cred. Eu nu L-aș putea crede, dacă nu ar fi în-viat. A înviat și a dovedit că e stăpân al vieții noastre. *Mă duc acum, dar voi veni, cu viața de la Tatăl, să v-o dau vouă, încât unde sunt Eu înviat, să fiți și voi.* A spus clar, impresionându-l și pe tâlhar: *in mâinile Tale îmi dau sufletul.* A strigat: *Acolo vreau și eu să fiu!* și i s-a răspuns, pe loc: *ești deja!* De acest lucru ne legăm, nu ne mai încurcăm cu alte întrebări.

Domnul le cere preoților râvna pe care o are El

Este o perspectivă cumplită înaintea noastră, a celor ce avem putința de a-L ajuta pe bunul Dumnezeu să ridice inimile la El, și nu o facem. Vom avea, în cazul acesta, soarta sării ce nu sarează: vom fi aruncați, lepădați. Aceasta e groaza noastră, a preoților: unul care citește Evanghelia, direct din inima Mântuitorului, și nu o pune mai departe, pe viață și pe moarte, la inima ascultătorilor, acesta nu are nici o cinste. Atât de drastic ne amenință Mântuitorul, tocmai din dragoste față de oamenii pe care suntem puși să-i păstorum: *Având în vedere misiunea pe care-o aveți, dacă veți iubi altceva, mai înainte de ceea ce v-am pus să iubiți cu Mine, sunteți nevrednici.*

Cine nu pune la locul lor valorile (frate, soră) și să țină cont de ele, acela se “aruncă la gunoi”. Atâta râvnă îi cere celui trimis la propovăduire, încât să aibă dinainte numai valoarea celor pentru care este trimis la propovăduire. A spus-o El: *Pe cale să nu vă opriți, sub nici un motiv, atât de repede trebuie să ajungeți la inimile oamenilor chemați în împărăția lui Dumnezeu. Să nu mai vedeți nimic în afara dorinței Tatălui de a pune în valoare pe cei pe care El îi iubește. Atât îi iubește pe oameni, încât pentru ei, de dragul lor, sub nici un motiv să nu vă opriți sau să nu vă împotmoliți pe undeva. Atât mă arde dorul de a-i vedea mântuiți, încât vă cer ca râvna aceasta s-o aveți și voi, ca Mine.* Cine e

trimis către oameni, din partea Mântuitorului, acela trebuie să aibă aceeași râvnă ca a Mântuitorului, râvnă dovedită pe Cruce. Cine e che-mat și trimis către oameni, acela nu mai vede decât Duhul dragostei lui Dumnezeu, Care l-a trimis.

Părintele Miron Mihăilescu

Plin de o grijă dumnezeiască față de fiecare suflet în parte, Părintele predicator, duhovnic și pictor, paroh în Ocna Sibiului, a plecat la Domnul în 1998. A slujit în ultimii săi 30 de ani Sf. Liturghie în fiecare zi și a trăit el însuși iubirea pe care o propovăduia celorlalți.

Părintele Savu Popa, care i-a fost ucenic, în prezent consilier cultural al Arhiepiscopiei Sibiului, evocă chipul Părintelui astfel: „*Când te uitai la el, vedeai o frescă bizantină. Un intelectual profund și rafinat, din stirpea Părintelui Stăniloae, căruia i-a fost ani de zile asistent la catedra de dogmatică și apoi secretar personal, sfetnic și confident de nădejde. Semăna mult cu luminatul său profesor – aceeași cultură solid așezată, aceeași călcătură subtilă a ideilor. Îl aștepta o strălucită carieră universitară, obținuse chiar o bursă de excepție la Berlin; dar, brusc, rușinându-se parcă de inteligența sa ieșită din comun, a renunțat la tot și a hotărât să se retragă la țară, simțind că vocația lui adevărată era să-i slujească pe cei umili, fără păstor.*”

**Biserica și lumea
vremurilor din urmă**

“Cei drepte vor fi considerați nebuni... vor fi lepădate rânduielele creștinești și... tot în numele lui Dumnezeu, vor face **biserici fără cruce**, vor nesocoti Sfânta Jertfă și... o vor amesteca în slujire cu păgâanii - *Sf. Mitropolit Varlaam*

Apocalipsa va veni oricum

*„Nu trebuie să luptăm împotriva apocalipsei,
ci s-o traversăm fără vătămări sufletești“*

ÎPS Bartolomeu Anania

Mitropolitul Clujului, Vadului și Feleacului

În general, noi ne-am dezobișnuit să vedem viața în desfășurarea ei, ci ne oprim la segmente, refuzând să anticipăm urmările sau să evaluăm întregul. E adevărat că, pe vreme de furtună, fulgerul poate ucide un om, dar tot el este cel care fertilizează ploaia și, prin ea, pământul. E adevărat că o corabie se poate scufunda în apa oceanului, dar nu e mai puțin adevărat că una ca ea a descoperit America. E adevărat că pe câmpul de luptă cad soldați în bătălie, dar tot atât de adevărat este că supraviețuitorii asigură victoria.

De ce ne poticnim noi la mijloc, unde se petrece impasul, și nu anticipăm capătul drumului? Sfântul Evanghelist Matei ne istorisește că, la un moment dat, aflându-se Iisus laolaltă cu ucenicii Săi, le-a făcut următoarea mărturisire despre Sine: „Fiul Omului va să fie dat în mâinile oamenilor și-L vor omorî și a treia zi va învia”. În final, Evanghelistul adaugă: „Și ei foarte s-au întristat”. Se naște întrebarea: De ce oare s-au întristat, de vreme ce Iisus le vestea învierea? Normal ar fi fost ca, auzind

vestea uciderii, pentru o clipă să li taie respirația, pentru ca imediat după aceea, la vestea învierii, să răsuflă ușurați. Iată însă că ei au rămas încremeniți în spațiul tenebros al evenimentului, incapabili să vadă mai departe.

Dragii mei, a porni la drum înseamnă a avea o țintă, ceea ce denotă existența unui scop. De cele mai multe ori, între tine și țintă se interpun unul sau mai multe obstacole, numărul acestora depinzând de distanța dintre punctul de pornire și cel la care vrei să ajungi. Orice obstacol e un punct de poticnire; dacă el e masiv, înalt, puternic, te poate descuraja. Știi care e cheia succesului? Să faci din el un obstacol transparent, adică să vezi prin el sau pe deasupra lui ceea ce e dincolo. Obstacolul poate fi negura, întunericul, necunoscutul. Ținta poate fi sigură sau nesigură, ipotetică, dar întotdeauna revelatoare.

În zilele noastre se afirmă tot mai des că trăim „vremuri apocaliptice”. Pentru evocarea acestora nu voi deschide Cartea Apocalipsei, ci un fragment dintr-o cuvântare a lui Iisus consemnată în Evanghelia după Matei: *„Luați aminte să nu vă amăgească cineva. Că mulți vor veni în numele Meu, zicând: Eu sunt Hristos!, și pe mulți îi vor amăgi. Și veți auzi de războaie și de zvonuri de războaie; luați seama să nu vă-nspăimântați, căci toate trebuie să fie, dar încă nu-i sfârșitul. Că neam peste neam*

se va ridica și-mpărăție peste-mpărăție, și va fi foamete și ciumă și cutremur mare pe-alocuri. Dar toate acestea sunt doar începutul durerilor nașterii. Atunci vă vor da pe voi la chinuri și vă vor ucide și veți fi urâți de toate neamurile din pricina numelui meu. Atunci mulți se vor poticni și unii pe alții se vor vinde și unii pe alții se vor urî. Și mulți profeți mincinoși se vor scula și pe mulți îi vor amăgi. Iar din pricina înmulțirii fărădelegii, iubirea multora se va răci. Dar cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui”.

În vremea noastră, nu puțini sunt tinerii curați la suflet, bine intenționați și dornici să se inițieze în tainele vieții religioase, dar care nu merg direct la izvoare, adică la literatura de specialitate sau la duhovnici cu experiență, bine pregătiți și gata să-i asiste pe cei neajutorați, ci preferă să se cultive prin internet sau televizor, unde nu de puține ori apar profeți improvizați, cu evidentă poftă de publicitate sau stăpâniți de un duh al cabotinajului stilizat. Unii cer organizarea unor rugăciuni generale, colective, cu mare răsunet în popor, pentru evitarea apocalipsei care mijeste de pe o zi pe alta, uitând că apocalipsa va veni oricum, ea făcând parte din iconomia divină, și că grija noastră nu este aceea de a o evita, ci de a o traversa nevătămați de propriile noastre păcate.

De obicei, o furtună se anunță prin întetețirea vântului, prin fulgere la orizont, prin spulbere de praf, prin dispariția luminii soarelui în spatele norilor negri, prin tot ceea ce poate produce panică și spaimă. Așa se anunță și vremurile apocaliptice. Eu nu știu dacă ele mijesc sau vor pieri înainte de a se naște, dar știu sigur că noi nu împotriva apocalipsei trebuie să luptăm (căci ea va veni oricum), ci pentru capacitatea noastră, a fiecăruia, de a o traversa fără vătămări sufletești, fără vina fraților de a-și fi vândut fratele, așa cum s-a întâmplat în istoria lui Iosif.

Or, pentru aceasta există o singură armă: răbdarea.

Răbdarea însă trebuie însoțită, neapărat, de conștiința că tot începutul are un sfârșit, și că acesta nu poate fi decât luminos. Cartea Apocalipsei e înfiorătoare, dar ea se termină anunțând Cerul cel nou și pământul cel Nou; și, în final, Noul Ierusalim.

ONU promovează imoralitatea sexuală în numele eliminării discriminării împotriva femeilor

Prin programele ei de educație sexuală și promovare a avortului, ONU desfășoară o adevărată campanie de promovare a imoralității sexuale. Iată un exemplu recent: Convenția Internațională pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Împotriva Femeilor (Convention for the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women - abreviată CEDAW) De câteva ori pe an o comisie specială ONU revizuieste modul în care diferite țări implementează obiectivele acestei Convenții la nivel național. Recent, i-a venit rândul Rusiei să fie interogată asupra acestor chestiuni. Redăm mai jos un rezumat al interogării reprezentanților Rusiei.

New York, 29 Iulie. Un comitet de acord al Națiunilor Unite cunoscut pentru promovarea avortului și a pozițiilor ideologice care nu sunt susținute de tratatele ONU, și-a încheiat sesiunea lansând atacuri asupra maternității și rolurilor tradiționale privind sexualitatea, cerând extinderea viziunii asupra noilor drepturi sexuale și reproductive. Sesiunea a fost notabilă datorită declarației Federației Ruse, care a raportat faptul că scăderea ratelor avortului a ajutat la scăderea ratelor globale de mortalitate maternă în această țară.

Comitetul, care monitorizează punerea în aplicare a Convenției privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare împotriva Femeilor (CEDAW), este compus din 23 de experți “independenți” și, în timpul celei de-a 46-a sesiuni, analizează opt țări.

În fața comitetului CEDAW, delegația Federației Ruse a evidențiat un nou program de doi ani elaborat de Ministerul Sănătății, care se concentrează pe prevenirea avortului și protecția vieții. Delegația a

fost bucuroasă să prezinte comisiei că pentru prima dată în ultimele decenii, rata natalității a fost peste rata avortului și că “numărul de avorturi în scădere a micșorat de asemenea rata mortalității femeilor după naștere sau avort.”

Cu toate acestea, comitetul și-a exprimat îngrijorarea că guvernul promovează maternitatea și dreptul femeilor de a sta acasă cu copiii lor nou-născuți, în loc de a facilita întoarcerea lor rapidă în cadrul forței de muncă. Expertul cubanez a avertizat apariția stereotipurilor sexuale negative care ar putea rezulta în cazul în care femeile sunt considerate doar ca “mame bune, soții bune și îngrijitoare, în timp ce bărbații sunt considerați furnizori economici.”

Expertul olandez a întrebat Rusia dacă legislația actuală acoperă discriminarea împotriva femeilor lesbiene, bisexuale sau transsexuale. Expertul brazilian a deplâns faptul că accesul transsexualilor la serviciile medicale nu este disponibil în multe regiuni din Rusia și a invitat Rusia să se asigure că „drepturile sexuale și reproductive ale femeilor sunt bazate pe evidențe științifice și nu pe religie”.

În revizuirile altor țări, Fiji a fost luat la răspundere pentru că nu instituie căsătoria și dreptul la tehnologii de reproducere cuplurilor de același sex. Expertul din Thailanda a întrebat Fiji dacă ar putea fi propusă dezincriminarea prostituției pentru lucrătorii sexuali adulți. Albania a fost întrebată “Ce face guvernul pentru combaterea homofobiei și violenței împotriva homosexualilor, lesbienelor și transsexualilor?”

Conform raportului emis de Friday Fax anul trecut, Comisia Internațională a Drepturilor Omului pentru Homosexuali și Lesbieni, comisie care s-a bucurat de un sprijin fără precedent din partea administrației Obama pentru statutul special al ONU, a creat un manual pentru ca activiștii să promoveze ideologii precum „orientarea sexuală” și “identitatea sexuală” prin intermediul comitetului CEDAW.

Tratatul CEDAW nu menționează avortul, și nici cuvintele “sex”, “orientare”, “sexual” sau “reproducere” nu apar niciunde în text. Observațiile și recomandările făcute de către organismele de tratat nu sunt obligatorii, deoarece doar statele membre au autoritatea,

colectivă, de a interpreta un tratat. Susținătorii avortului au adus litigii în întreaga lume invocând interpretări ale tratatului drepturilor omului al ONU, cum ar fi Comitetul CEDAW, în contestarea legislației naționale privind interzicerea avortului.

Traducere de David Tut (AFR Timișoara)

Virtuțile abstenenței

În vremurile noastre, când tot mai des se vorbește despre sexualitate, un subiect până mai ieri tratat cu pudoare dar astăzi fără, se vorbește tot mai puțin despre abstenență. Se ignoră faptul evident că abstenența prezintă virtuți cardinale, atât la nivel individual cât și colectiv, și că societatea a beneficiat de promovarea ei de-a lungul mileniilor. Dar astăzi? Să se fi schimbat lucrurile așa de mult în doar ultimele decenii încât abstenența să nu ne mai fie de folos? Să fi devenit ea demodată? Spre deosebire de trecut, însă, în ultimele decade abstenența a devenit și un subiect de studiu pentru oamenii de știință. Iar ultimele cercetări în domeniu răspund negativ acestor întrebări și confirmă înțelepciunea multimilenară a societății umane – practica abstenenței are efecte importante și în întregime pozitive atât pentru individ cât și pentru colectivitate.

Un subiect controversat

Abstenența e un subiect foarte controversat, cu toate că nu ar trebui să fie. Face parte din așa numitul război cultural care se derulează cu înverșunare mai ales în SUA și Canada. De o parte a baricadei se află elita intelectuală și academică, în marea ei majoritate seculară și ateistă, împreună cu mișcarea avortistă, care iau în derâdere abstenența și promovează în locul ei **indulgența sexuală**. În accepțiunea lor, copiii trebuie educați și inițiați încă din copilărie în întreținerea de relații de intimitate, de la vârsta când ei singuri decid

că sunt „gata,” fără constrângeri sau limite din partea societății sau a părinților. Ei promovează așa numitele „drepturi sexuale”, pe care caută să le insereze în instrumente și documente oficiale internaționale. Adolescenții sunt încurajați să-și ceară „dreptul la relații intime” din momentul în care ei socotesc că sunt gata, cu cine vor, cu câte persoane vor, cu persoane de sex opus sau de același sex, ori simultan cu persoane de ambele sexe. Acest „drept” e înțeles că fiind unul absolut, astfel încât nimănui nu-i este permis să se amestece în exercitarea lui, atâta timp cât relațiile de intimitate sunt făcute fără riscuri, cu precauție și în siguranță. Aceste noțiuni sunt promovate în Uniunea Europeană prin rezoluțiile despre care scriem mereu, în țările occidentale prin așa numită „educație sexuală” predată elevilor în școli și prin agențiile ONU la nivel internațional. Pentru cei care promovează aceste noțiuni, drepturile parentale nu includ autoritatea părinților de a-și educa copiii într-o moralitate sexuală pe care ei și-o doresc pentru copiii lor.

De cealaltă parte a baricadei se află organizațiile religioase, părinții, diverse organizații civile și cercetători și experți în domeniu care dau dovadă de onestitate intelectuală. Consiliile directoare ale districtelor școlare publice din SUA și Canada s-au transformat în câmpuri de bătălie pentru abținerea și educația sexuală a copiilor și tinerilor. Iar alegerile pentru consiliile districtelor școlare se concentrează în mare măsură și asupra convingerilor candidaților privind educația sexuală. Deseori mass media americană emite știri despre situații cu totul bizare. Părinții sunt revoltați. Nici tribunalele americane nu ajută ci, dimpotrivă, subminează prin deciziile lor autoritatea părinților de a-și educa copiii într-o educație sexuală sănătoasă. Un exemplu recent și șocant a fost decizia de acum 2 ani a unui tribunal federal din Boston, care a refuzat părinților dreptul de a-și scoate copiii de la cursurile predate în școlile elementare care accentuau homosexualitatea și normalitatea ei. Judecătorul a afirmat că predarea homosexualității în școlile publice face parte din educația cetățenească pe care copiii trebuie să o primească în zilele noastre.

Subiectul abținentei e dezbătut cu multă pasiune și în

campaniile prezidențiale americane și fiecare președinte promovează o agendă sexuală diferită, în conformitate, se pare, cu vederile lui personale privind abținerea. Președintele Bush a instituit și promovat pe parcursul președinției lui un program de abținere („*abstinence only*”) în școlile publice americane, finanțat din fondurile publice. Președintele Obama l-a suprimat însă în primăvară acestui an și l-a înlocuit cu un curs de „*comprehensive sex education*”, care promovează „sexul precaut și fără riscuri”.

Ce spun ultimele cercetări științifice?

Un amănunt mai puțin cunoscut privind abținerea este acela că oamenii de știință, cercetătorii și tehnologia modernă au ajuns la o concluzie comună: abținerea înainte de căsătorie prezintă **beneficii esențiale** pentru bunăstarea copiilor, adolescenților, tinerilor și viitorilor soți. E benefică și societății. În contrast, indulgența sexuală, deseori manifestată prin mulți parteneri sexuali înainte de căsătorie, influențează drastic și negativ relațiile după căsătorie între soți și viața lor intimă. Acestea sunt și concluziile esențiale ale cărții lui Joe S. McIlhaney, M.D. și Freda McKissic Bush, M.D., *Hooked – New Science on How Casual Sex Is Affecting our Children* (Știința modernă despre efectul relațiilor sexuale ocazionale asupra copiilor), publicată în 2008. Autorii sunt cercetători la *Medical Institute for Sexual Health* (Institutul Medical pentru Sănătatea Sexuală) din Austin – Texas, iar concluziile lor sunt rezultatul a 16 ani de cercetări în domeniu.

Până recent, afirmă autorii, cercetătorii în domeniul sănătății sexuale s-au concentrat aproape exclusiv asupra a două subiecte la modă: impactul activității sexuale de dinainte de căsătorie asupra sarcinilor în afara căsătoriei (la adolescenți) și bolile transmisibile. McIlhaney și McKissic însă discută un alt risc, mai serios decât acestea și care nu poate fi contracarat cu medicamente, contraceptive sau alte măsuri preventive, ci doar prin atitudine și valori.

Care e acest al treilea risc al activităților sexuale în afara căsătoriei monogame? ***Impactul asupra creierului uman.*** Studiile

moderne în neurologie confirmă tot mai des că activitățile sexuale afectează creierul, spre bine sau spre rău. Abținerea și limitarea activităților sexuale la viața conjugală monogamă au un efect pozitiv asupra creierului, pe când activitățile sexuale dezordonate de dinainte de căsătorie sau din afară căsătoriei afectează creierul în mod negativ. De altfel, activitățile sexuale schimbă funcționalitatea normală a creierului uman, abilitatea de a gândi, precum și deciziile importante de viață. Când activitățile sexuale sunt întreprinse în mod sănătos, ele dau satisfacție și valoare vieții, dar când sunt întreprinse în mod nesănătos, impactul lor asupra vieții sunt dăunătoare. În alte cuvinte, viața intimă poate deveni o patimă nesănătoasă – la fel ca fumatul sau abuzul de alcool – pentru cei care se implică în relații sexuale multiple, de scurtă durată sau cu parteneri multipli.

Ființele umane, afirmă autorii, nu se află în sclavia impulsurilor sexuale, naturale și normale, cum afirmă unii. Dimpotrivă, ființa umană e echipată cu capacitatea de a dirija, la nivel rațional și de voință, viața intimă. Interesul în activitățile sexuale nu începe în părțile intime ale ființei umane, ci în creierul uman. Plăcerea derivată din intimitate e concentrată în creier. Aceasta e una dintre revelațiile importante obținute prin aplicarea tehnologiilor de scanare ale creierului. Ele descoperă că pe parcursul activității de intimitate diferite părți ale creierului uman se relaxează și experimentează plăcere. Tocmai de aici derivă unele pericole ale activităților sexuale în afară căsătoriei monogame. Când o persoană este forțată sau atrasă împotriva voinței ei să întrețină relații de intimitate, creierul persoanei respective nu simte plăcere, ci dezgust. La fel este rezultatul relațiilor intime întreținute pentru a face cuiva o favoare, pentru un câștig financiar, în mod abuziv sau pentru a umili partenerul. Iar aceste simțăminte cauzează, la rândul lor, alte consecințe nefaste în persoana umană: simțăminte de regret, depresie, predilecții spre sinucidere și alte probleme emoționale. În consecință, conchid autorii, spre deosebire de animale, ființele umane au fost create și desemnate să fie monogame tocmai pentru a atinge scopul ultim de împlinire emoțională reciprocă, ca urmare a relațiilor intime.

Ce indică studiile de specialitate privind adolescenții care nu practică abținerea?

Creierul e încă în formare pe durata pubertății și devine matur doar la 25 de ani. Până atunci activitățile sexuale îl modelează și, spun cercetători, au următoarele consecințe:

- * adolescenții care nu practică abținerea tind să sufere de depresie de 3 ori mai mult decât adolescenții care o practică;

- * adolescentele care nu practică abținerea sunt de 3 ori mai înclinare spre ideea de suicid decât cele care practică abținerea, iar băieții de 7 ori;

- * șansa adolescenților neabstinenți de a divorța după căsătorie este mult mai mare decât la adolescenții abstinenți; de asemenea, riscul lor de a avea căsătorii neîmplinite, pline de conflicte, și o viață conjugală nesatisfăcătoare, este mult mai mare;

- * adolescenții neabstinenți descoperă, migrând de la un partener la altul, că se simt tot mai mizerabil și neîmpliniți, și că în loc de sentimente de afecțiune pentru persoana de sex opus simt dezgust;

- * abilitatea de a forma relații sănătoase, mature și de lungă durată, este mai scăzută la persoanele care nu practică abținerea;

- * adolescenții neabstinenți ei înșiși își declară dificultățile emoționale provocate de relațiile sexuale multiple și nestabile;

- * riscul de infecție cu boli transmisibile e de asemenea cu mult mai ridicat la tinerii neabstinenți. 70 de milioane de americani la ora actuală suferă de o boală sexuală transmisibilă, iar anual apar 19 milioane de noi cazuri. Jumătate din noile cazuri se ivesc la tineri sub 25 de ani. În anii 60 erau cunoscute doar 2 boli venerice – gonoreea și sifilisul, ambele fiind tratabile cu penicilină. Astăzi însă sunt cunoscute cel puțin 25 de boli sexuale transmisibile, dintre care multe nu se pot trata. În anii 60 doar 1 în 15 adolescenți erau infectați cu boli transmisibile. Astăzi, 1 din 4 adolescenți neabstinenți americani sunt infectați cu o boală transmisibilă;

- * incidența sarcinii e ridicată la tinerele neabstinerente. 50% dintre tinerele americane neabstinerente rămân gravide în timp de un an după

ce își încep viața intimă;

* persoanele neabstinerente beneficiază de o probabilitate redusă de fericire conjugală și de șanse mai mari de a nu se putea ajusta vieții de familie.

Este foarte probabil, afirmă autorii, că tinerii care se confruntă cu aceste consecințe nu au fost informați de efectele negative ale neabstinenței pe parcursul pubertății. În sondaje de opinie efectuate în SUA, 70% dintre adolescentele și 55% dintre adolescenții care nu au practicat abstinerea afirmă regretul de a nu fi rămas abstenenți până la căsătorie. De asemenea majoritatea dintre ei recomandă predarea cursurilor de abținere în liceu.

Un alt fapt interesant confirmat de oamenii de știință este că viața intimă e mai mult decât un simplu act fizic. Ceea ce ne demonstrează știința astăzi, spun autorii, este (fapt afirmat deja de mai multă vreme) că cel mai mare și mai important organ sexual este creierul.

Structura creierului și impulsul sexual

Interesantă de asemenea este constatarea că femeia și bărbatul secreteză substanțe diferite, care însă în momentele de intimitate generează simțăminte și senzații compatibile de plăcere la nivel cerebral. Oxitocinul, de exemplu, e o substanță chimică prezentă în creierul ambelor sexe, dar e mult mai activă la femei. La femei emiterea oxitocinului e declanșată de mângâiere. Cu cât femeia e mângâiată mai mult, cu atât emiterea oxitocinului e activată mai intens. Rezultatul acestui fenomen e atașamentul femeii de bărbat, declanșarea încrederii femeii în bărbat și dorința de intimitate. Același efect îl are și relația dintre mamă și copilul pe care îl alăptează. Cu cât o mamă își ține copilul mai mult în brațe, cu atât oxitocinul formează o legătură tot mai strânsă între ea și copilul ei.

În momentele de intimitate, creierul feminin e inundat cu *oxitocin*, provocând simțăminte de plăcere, de afecțiune, și dorința de a continua relațiile de intimitate cu bărbatul căruia i-a acordat încrederea. În consecință, relația și legătura dintre bărbat și femeie tind să devină permanente. Asta explică în mare măsură, spun autorii, impulsul sau

instinctul monogamiei cu care am fost toți înzestrați la naștere.

În consecință, e deci ușor de înțeles de ce relațiile intime în afara cadrului monogam și conjugal sunt dăunătoare. Odată ce o femeie e atașată de un bărbat printr-un act de intimitate, iar apoi relația se întrerupe ori e înlocuită cu alte relații, relația inițială e vătămată, încrederea dispare și apar vătămări emoționale. Aceleași repercusiuni apar și la femeia a cărei încredere e înșelată – abilitatea creierului de a emite oxitocinul e neutralizată.

În contrast, *vasopresinul* e substanța neurochimică care afectează relațiile de intimitate la bărbați. După cum oxitocinul o face pe o femeie să fie atașată bărbatului ei, vasopresinul îl face pe bărbat să fie atașat atât de femeie, cât și de copiii lui. Vasopresinul e substanța principal responsabilă pentru instinctul de monogamie la bărbați; e numit și „molecula monogamiei”. După cum în momentele intime oxitocinul inundă creierul feminin, vasopresinul inundă creierul masculin cu plăcere și dorința de atașament permanent. În felul acesta, viața intimă „constituie o experiență intensă de conectivitate,” iar „căsătoria – relația de intimitate în care conectivitatea e cea mai durabilă și puternică.”

La fel ca și în cazul femeilor, când bărbații se aventurează în relații intime nesănătoase, vasopresinul nu își face efectul normal. Bărbații care nu practică monogamia și întrețin relații de intimitate cu diferite parteneri își obișnuiesc creierul să devină imun în momentele de intimitate, iar emiterea vasopresinului este blocată.

De ce să aștepți?

De ce e deci recomandată abținerea până în momentul și doar în cadrul căsătoriei monogame?

1. În primul rând pentru că un creier adolescent nu e matur. Deciziile făcute de un creier imatur afectează procesul de maturizare al creierului. În viața intimă, relațiile frecvente de atașament, urmate de întreruperea lor, cauzează sentimente de depresie. Ele afectează negativ și capacitatea creierului de a trasa o direcție morală și stabilă vieții și îl face nedisciplinat. Fiecare act de intimitate creează un

atașament. Cu cât atașamentele sunt mai dese dar cu persoane diferite, cu atât mai dificilă va fi realizarea unui atașament monogam permanent sau de lungă durată.

2. În al doilea rând, statistic vorbind, relațiile de intimitate începute înainte de vârsta de 21 de ani au o șansă mai ridicată de a nu fi permanente. Studiile făcute în SUA arată că 44% dintre tinerii americani și 58,1% dintre tinerele americane care își încep viața sexuală la 16 ani vor avea de la cinci parteneri sexuali în sus până ajung la vârsta de 20 de ani. Doar 10% dintre acești adolescenți rămân monogami. Dacă însă încep viața sexuală după 20 de ani, doar 15% dintre ei vor avea cinci parteneri sexuali sau mai mulți pe parcursul vieții, și 52% dintre ei vor duce o viață monogamă permanentă. Cu cât relația monogama e mai lungă, cu atât atașamentul reciproc crește în intensitate, dând stabilitate relațiilor de familie și copiilor.

3. În al treilea rând, impactul vieții de intimitate asupra creierului e de lungă durată, fie în sens negativ fie pozitiv. În sensul negativ duce la comportamente sexuale aberante, autodestructive și dăunătoare societății, dar și la comportamente de șantaj și manipulare.

4. În al patrulea rând, indivizii care practică abținerea până la căsătorie își asigură o viață conjugală de calitate și succes. Ambii parteneri cred în abținerea și în monogamie, iar asta duce la relații de încredere, care la rândul lor determină satisfacția în viața de intimitate.

Aspecte practice de promovare a abținentei

McIlhaney și McKissic recomandă și măsuri concrete pentru promovarea abținentei la adolescenți, și anume:

* Prin **implicarea părinților**. Fiecare părinte, spun autorii, trebuie să fie un model de abținere pentru copiii lui. Sondajele de opinie din SUA indică că tinerii au mai multă încredere în părinții lor privind normele vieții de intimitate decât în prietenii sau cunoștințele lor. Spre deosebire de generațiile trecute, părinții de astăzi beneficiază de studii și date concrete privind virtuțile abținentei și pericolele lipsei ei. Autorii recomandă ca părinții să aibă un dialog continuu și permanent cu copiii lor privind viața intimă. Iar explicațiile trebuie să

fie clare și ferme. Printre altele, părinții sunt încurajați să-și descurajeze fetele să folosească contraceptivele, deoarece ele încurajează activitatea sexuală. Studiile arată că acolo unde părinții sunt implicați, rezultatele în viața copiilor lor sunt vizibile. De exemplu, adolescenții ai căror părinți exprimă dezaprobare față de viață sexuală înainte de căsătorie sunt și ei mai puțin tentați să o înceapă.

* Abținerea se poate promova și prin ceea ce autorii numesc „**renașterea spirituală**” a tinerilor. Aceasta implică motivarea tinerilor să facă un legământ de a rămâne curați până la căsătorie, iar după aceia să ducă o viață de fidelitate conjugală. În plus, cere și implicarea întregii comunități pentru reducerea activității sexuale a adolescenților. Autorii dau diferite exemple din comunități rurale din SUA unde, în anii 80, rata abținerei la adolescenți a crescut cu 50% prin implicarea Bisericii și a liderilor civici și religioși.

* Alte modalități includ:

(1) formarea de relații de **prietenie** între tinerii care practică și afirmă abținerea;

(2) practicarea abținerei sexuale simultan cu **practicarea abținerei față de alți factori nocivi**, cum ar fi tutunul, alcoolul, drogurile, pornografia;

(3) **promovarea beneficiilor abținerei** în relația cu alți adolescenți care, chiar dacă nu sunt copiii noștri, ne intră în casă;

(4) **limitarea contactului fizic** între adolescenți înainte de căsătorie;

(5) **implicarea** adolescenților în activități care declanșează emiterea de **dopamină** în creierul uman (o substanță chimică care dă și ea satisfacție), cum ar fi îndeletniciri academice, artă, muzică, activități atletice, muncă voluntară sau filantropică, dezvoltare spirituală, sau implicarea în viața Bisericii și viața civică.

Alianța Familiilor din România

Omenirea va dispărea în 100 de ani!

“Un mare academician, omul care a eradicat variola, a afirmat că întreaga comunitate științifică trebuie să avertizeze factorii politici și economici care conduc lumea, că, în mai puțin de 100 de ani, omenirea va dispărea. Conform lui **Frank Fenner**, citat de Daily Mail, procesul este deja ireversibil.

Astfel, omenirea va fi incapabilă să supraviețuiască suprapopulării și **flagelului consumismului** fără opreliști. “Din nefericire omenirea nu va mai supraviețui nici măcar 100 de ani. Odată cu specia umană, vor dispărea multe alte specii de animale, majoritatea aflate în plin proces de extincție, cauzat tot de acțiunile nesăbuite ale omului. Este o situație ireversibilă, deoarece este mult prea târziu pentru orice măsuri. Nu spun asta pentru că vreau să demoralizez eforturile celor puțini care luptă și se străduiesc să salveze ce mai este de salvat, dar cine ar vrea să fie mințit la nesfârșit?”, punctează Frank Fenner, profesor în cadrul Australian National University, astăzi în vârstă de 95 ani și autor a 22 de volume și tratate științifice.

Savantul, notează descoperă.ro, a anunțat eradicarea variolei în anul 1980, sub auspiciile World Health Assembly, iar reușita sa este una dintre cele mai mari succese înregistrate de Organizația Mondială a Sănătății. Anul trecut, O.N.U. estima că populația umană la nivel mondial a depășit deja cifra de 6,8 miliarde locuitori, iar la sfârșitul anului 2011, vom fi circa 7 miliarde de oameni. Frank Fenner crede că lovitura finală dată speciei noastre va veni sub forma **schimbarilor climatice de proporții**. “ (*The Australian*)

“Cred că specia umană în totalitatea sa, va avea aceeași soartă precum locuitorii Insulei Paștelui. Ce nu înțeleg oamenii este că

schimbările climatice sunt de-abia la început, nu și-au atins încă apogeul. Cu toate acestea, de la an la an, observăm deja diferențe evidente în cursul anotimpurilor. Este posibil ca unele comunități mici să supraviețuiască. Vedeți, aborigenii au supraviețuit 40-50.000 de ani fără să devină o civilizație ahtiată de știință, care să ajungă într-un final să producă dioxid de carbon în exces și să polueze apele. Dacă aborigenii nu vor supraviețui, omenirea în ansamblul ei, nu va reuși. Specia umană va urma același drum fără întoarcere precum alte specii care astăzi sunt dispărute”, încheie reputatul cercetător australian.

Predicțiile sale neliniștitoare au atras atenția a numeroși oficiali printre care și Prințul Charles al Marii Britanii, care a avertizat că: “Dacă omenirea continuă să crească în același ritm accelerat, atunci vom avea de înfruntat o problema monumentală”.

“La Sibiu, în perioada 6-10 septembrie a avut loc a șasea Conferință Europeană de Meteorologie și Hidrologie Radar – ERAD 2010. Au participat peste 300 de persoane, speciliști în domeniu de pe cinci continente. Întrebat de ce în România au apărut, în ultimii ani, tot mai frecvent precipitații despre care statisticile spuneau că se înregistrează odată la 100 – 200 de ani, directorul Administrației Naționale de Meteorologie (ANM), Ioan Sandu, a spus că acestea sunt urmare a “efectului de seră” suprapus peste cauzele naturale ale încălzirii. În următorii ani ne putem aștepta la precipitații tot mai abundente, tot mai însemnate cantitativ. Fenomenele meteorologice care se vor înregistra vor fi din ce în ce mai violente și mai frecvente”, a spus Sandu.

Ministrul Mediului, Laszlo Borbely, a precizat și el că România s-a confruntat în ultimii cinci ani cu precipitații de amploare, care, potrivit statisticilor, nu erau așteptate decât odată la 100, 150 sau 200 de ani, nu în fiecare an. Laszlo Borbely a anunțat că România va putea beneficia, până în 2035, de 18 miliarde de euro, din bani europeni, de la buget și din taxele de mediu pentru îndiguiiri. Cu toate acestea, ministrul a spus că „nu se poate îndigui toată România”.

La acestea se adaugă furtunile solare, al căror maxim are loc din 12 în 12 ani, maximul următor fiind în 2012, când va avea loc o furtună solară de proporții, cum are loc doar o dată într-o generație. Va fi perturbată grav și chiar întreruptă activitatea echipamentelor din spitale, a sistemelor bancare, a calculatoarelor, sistemelor de navigație, apoi sateliții, sistemele de comunicații etc. Urmările vor fi mai grave deoarece omul a devenit mult prea dependent de aparatura electronică. Furtunile solare ar putea avea însă și un lucru bun: populația nu va mai fi cipuită precum vitele până nu se rezolvă ecranarea electromagnetică a cipurilor, în lipsa căreia și furtul de identitate este prea ușor de făcut.” (*Tribuna Sibiului*)

Știri din țară și din lume - Cărți noi - Posta redacției

Actualitatea religioasă

Știri din țară

Primul simpozion de martirologie

Luni, 11 octombrie, la Hotel Hilton din București a avut loc o importantă acțiune a laicului ortodox: primul simpozion internațional de martirologie, organizat de Fundația “Sf. Irina”, a domnului prof. univ. dr. Pavel Chirilă, și Compania “Dan Puric”

Toți cei care au susținut lucrări în cadrul simpozionului au fost specialiști *ortodocși*. Profesori și preoți din România, Grecia, Rusia, SUA și Marea Britanie s-au oprit asupra unor aspecte teologice și istorice privind martiriul creștin, în general, și pe neomartirii ortodocși ai secolului XX, în special. La întrebarea „*ce datorie avem noi față de noii martiri ortodocși*”

ai secolului XX și cum ne-o putem îndeplini?, unul dintre răspunsuri a fost: să acționăm pentru cunoașterea de către popor a acestor martiri și sfinți ai închisorilor comuniste, apoi pentru recunoașterea lor de către Biserica Ortodoxă Română. Odată înfăptuit acest lucru, viețile lor vor fi mai cunoscute, iar ei ar fi cinstiți cum se cuvine. Un alt răspuns: să strângem mărturiile despre minunile pe care le săvârșesc moaștele lor și dovezi ale evlaviei populare față de ei și să le întocmim dosare de canonizare, pe care să le depunem la cancelaria Sfintului Sinod.

Puteti audia citeva dintre luarile de cuvint pe site-ul Radio Dobrogea (<http://www.radiodobrogea.ro/4263-simpozion-de-martirologie-audio>)

Au fost prezenți și foști deținuți politici, între care *Gheorghe Jijie* (secretarul general al Federației Române a Foștilor Deținuți Politici și Luptători Anticomuniști), *Demostene Andronescu și Jacques V. Iamandi*, precum și trei ierarhi: *PS Sofian Brașoveanu*, *PS Ciprian Câmpineanu* și *PS Vasile Someșeanu*.

În încheierea manifestării, Dan Puric, a ținut un emoționant cuvânt despre conștiința martirică la români, iar dl prof. univ. dr. Pavel Chirilă, principalul organizator al evenimentului, a anunțat că la Aiud a început construcția unei mănăstiri care va include și primul **Centru de cercetări martirologice** din țară. Dl. prof. Chirilă a adăugat că mai multe asociații ortodoxe au inițiat organizarea unor muzee în două foste închisori unde au fost martirizați mii de români.

Fragment din intervenția domnului **Sorin Lavric**: “Mizeria ideologică a epocii în care trăim este că s-a ajuns ca, pentru a vorbi despre martiri, să fie nevoie de curaj. Iar când e vorba de martirii români care au murit în închisorile comuniste, nu-ți mai trebuie doar curaj, ci de-a dreptul un dram de sminteală. Și dacă e așa, să vorbim atunci cu precădere de martirii români din timpul comunismului. [...] Atâta onoare avem în noi câtă amintire a martirilor și eroilor întreținem. [...] Nu se poate închipui un martir fără Dumnezeu și fără nația sa. Paradoxul creștinismului este că, deși bătaia sa mântuitoare e universală, punctul lui de plecare e etnia sau nația. [...] Iar

ce se întâmplă azi în România se întâmplă în fiecare țară din Europa. Sunt fundații și ONG-uri anume plătite pentru a preîntâmpina ca valoarea națională adunată în pielea unui martir să fie celebrată oficial. În România fenomenul e curent în privința deținuților politici pe care cenzorii ideologici îi repudiază pe motiv că au fost fasciști, legionari și nedemocrați. **Despre ei nu avem voie să vorbim decât condamnându-i, de parcă martirajul are legătură cu ideologia.**

Să ne amintim că, în actele de întemeiere a UE, creștinismul nu este recunoscut ca religie fondatoare, să ne amintim apoi de campanile de denigrare a fețelor bisericești din Germania, Anglia sau Franța, pentru a ne da seama că lucrurile se leagă: **aceleași eminențe care privesc cu ostilitate creștinismul se opun comemorării martirilor naționali** în cadrul unor ceremonii cu tentă oficială. Și atunci merită să mă întreb: ce supără atât de mult la fenomenul martiric de a ajuns să fie obiectul unei cenzuri? Cred că sânt trei motive care fac din figura martirilor o prezență nedorită.

1. Pe primul l-am spus deja: **apartenența politică a unora dintre martiri**. Foarte bine, numai că în conceptul de martir nu intră nota culorii sale politice. Este perfect indiferent cărui partid a aparținut martirul de vreme ce statutul cu pricina e dat de trei atribute: cauza religioasă, pecetea etnică și îndurarea morții.

2. Al doilea motiv ține de **nedelicatetea crudă pe care o presupune ideea sacrificiului**. Să vorbești despre spirit de sacrificiu în epoca consumismului este un detaliu indecent, aproape o dovadă de proastă creștere. În tot cazul, e un semn de lipsă de abilitate strategică să faci apologia martiriului în astfel de vremuri. Cum să spui că, în situații-limită, martirul poate fi un model de conduită, reabilitând ideea că isprăvile durabile nu se pot face decât prin jertfă? **Ar însemna să faci apologia ascezei și eroismului într-o epocă a valorilor hedoniste, atitudine nu doar inabilă dar mai ales nerentabilă.**

3. Al treilea motiv este că **moralul unei comunități crește pe spinarea martirilor**: altfel calci pe stradă când știi că te tragi din oameni ca Vasile Motrescu și Costache Oprișan. [...]

În fond, noi ne-am întâlnit azi ca să vorbim pe seama acelor martiri despre care suntem împiedicați să vorbim la televizor sau la radio. S-o facem așadar cu seninătate, cu afecțiune, dar fără pic de naivitate. **Să nu ne închipuim că prea curând Costache Oprișan sau Vasile Motrescu vor fi recunoscuți ca martiri de Biserică sau de instituțiile statului.** Dar într-o zi se va întâmpla și asta, și poate că întâlnirea noastră va grăbi cu o secundă clipa aceea.”

Cu prilejul simpozionului s-a lansat și volumul *Principiile Martiri și marturisitori români ai secolului XX* (Editura Christiana) realizat de Prof. Dr. Ilie Bădescu, Lector Dr. Andreea Bandoiu și Prof. Dr. Pavel Chirilă.

- Închisorile comuniste din România - (I. C.)

Acesta este titlul cărții apărute la Editura Agaton din Făgăraș, având ca autor pe Fabian Seiche. În epoca drepturilor omului și a judecării crimelor împotriva umanității, crimele și ororile comunistilor rămân ascunse de către autorități. Și asta în condițiile în care victimele holocaustului roșu au fost de 50 de ori mai multe decât ale holocaustului evreilor! Un motiv în plus al nedeconspirării crimelor din închisorile din România este și faptul că peste 70% din deținuții politici și peste 90% din martiri au fost legionari – oameni credincioși, cu dragoste de neam și de Biserică și dușmani de moarte ai comunismului. Și, deși au fost martiri ai lui Hristos, ai credinței și ai dragostei creștine, nici ierarhii Bisericii nu-i recunosc pe deplin, comparându-i cu zeloții. Or, spre deosebire de aceștia, care așteptau pe Mesia ca pe un conducător pământean (politic), martirii închisorilor Îl urmează cu crucea în spate pe Hristos, pentru mântuirea neamului, și Îl așteaptă să vină să îi învieze.

Înțelegem, așadar, că nu vom avea curând „sfinți legionari” în calendar (ca denumire, deși ar fi cea mai corectă

denumire!), dar – creștini fiind, și deci în adevăr fiind - avem datoria de a-i păstra ca *legionari* în memorie până la a doua venire a Domnului, când „*lucrul fiecăruia se va face cunoscut... focul însuși va lămuri ce fel este lucrul fiecăruia*” – 1 Cor.3,13. „Aceasta este cea mai cruntă răzbunare a noastră: ca ceilalți să afle adevărul despre noi” (Petru Baciuc).

Cartea s-ar putea numi foarte bine și „*Actele martirice sub dictatura comunistă*” sau/și „*Patericul închisorilor comuniste*”. De ce e bine să citim aceste acte martirice? Pentru a ne întări în credință și pentru că istoria... se repetă! (I. C.)

Târg național de carte și revistă religioasă la Sibiu

Edituri și librării cu profil religios, precum și reviste și publicații religioase din întreaga țară au participat în perioada 7-10 octombrie la cea de-a XI-a ediție a Târgului Național de Carte și Revistă Religioasă, manifestare organizată de Asociația „Scriptus” Sibiu, în colaborare cu Mitropolia Ardealului, cu Biblioteca „Astra” din Sibiu și cofinanțată de Consiliul Județean Sibiu. În cadrul târgului a avut loc prezentarea volumului *Dicționar de cunoștințe religioase* de Pr. prof. Ene Braniște și Prof. Ecaterina Braniște, lansarea cărților *Adevărul și falsul ecumenism* de Pr. Aurel Pavel și Ciprian Iulian Toroczkai, *Înțelesuri ortodoxe* de Pr. Cristian Muntean și *Configurația istorică și bisericească a Brașovului (sec. XIII-XX)* de Pr. Vasile Oltean, toate apărute la Editura Andreiana, a Arhiepiscopiei Sibiului. Invitatul special a fost Înaltpreasfințitul Laurențiu, Mitropolitul Ardealului. De asemenea, s-a lansat cartea *De ce sunt ortodox* de Klaus Kenneth (Ed. Agnos, Sibiu, 2010), apoi cărțile *Principiile cercetării martirologice* (Ed. Christiana) și *Crucea reeducării. O istorie a reeducărilor în temnițele politice din România: 1948-1964* (Ed. Christiana) etc. (I. C.)

Părintele Nichita Pașcan împreună cu 29 de maici au fugit în Grecia, la stilști

Potrivit Episcopiei Slatinei și Romanaților, în seara zilei de vineri, 24 septembrie a.c., Nichita Pașcan și 29 de maici și surori, din cele 65, au părăsit Mănăstirea Brâncoveni (jud. Olt) fără înștiințarea Maicii Starețe și a Episcopului locului. Cei dispăruți se află în Grecia, afiliați la o grupare religioasă stilistă (care folosește calendarul iulian) ce nu are comuniune cu nicio Biserică Ortodoxă (nici cu Biserica Rusă, nici cu cea a Ierusalimului și nici cu Sfântul Munte), fiind vorba de gruparea schismatică a așa zisului arhiepiscop Macarie, autointitulat „al Atenei și al Eladei”. Există semnale că și în alte zone această grupare a lui Macarie face propagandă împotriva B.O.R., îndemnând la neascultare.

Inspectoratul Eparhial a realizat o anchetă din care a reieșit că preotul Nichita Pașcan și-a exprimat în mai multe rânduri și față de mai multe persoane simpatia pentru diferite grupări religioase stiliste, afirmând că dorește să părăsească Biserica Ortodoxă, îndemnând călugărițele și pe credincioșii care se spovedeau la dânsul la neascultare, afirmând ca “unitatea Bisericii este în jurul duhovnicului”.

Permanența Consiliului Eparhial al Episcopiei Slatinei și Romanaților a hotărât deferirea preotului Nichita Pașcan (care slujea de 25 de ani la Mănăstirea Brâncoveni) în judecata Consistoriului Monahal Eparhial, în vederea caterisirii, însă măicuțele se pot întoarce la Mănăstire.

Înainte plecării, Nichita Pașcan a dat publicității *mărturisirea de credință* privind ruperea comuniunii euharistice cu Biserica Ortodoxă Romană (B.O.R.) și celelalte jurisdicții ale Ortodoxiei Oficiale, având ca motiv principal ecumenismul practicat în BOR, document semnat de 30 de “viețuitoare” din obștea mănăstirii Brâncoveni. Extras din document:

„Cu profundă durere sufletească, fiind deplin conștienți de situația prezentă a Patriarhie Române (B.O.R.), precum și a tuturor Patriarhiilor oficiale aflate în comuniune unele cu

altele care sunt împreună-mădulare ale organismului paraeclesiastic eretic C.M.B. (Consiliul Mondial al Bisericilor), conștiința noastră ortodoxă nu ne mai îngăduie să rămânem în comuniune cu voi”. (I. C.)

Comisia Trilaterală la București

Între 15 și 17 octombrie 2010, reuniunea Comisiei Trilaterale a avut loc la București, sub patronajul lui **Mugur Isărescu**, membru în una din instituțiile de conducere a acestei organizații, Comitetul Executiv. Comisia Trilaterală este unul dintre grupurile elitiste ale omenirii care se reunesc periodic și decid direcțiile viitoare de dezvoltare pentru întreaga planetă. Se spune că ea reprezintă, alături de Council of Foreign Relations și Grupul Bilderberg, „guvernul mondial“ sau „marea finanță mondială“. România are doi membri în Comisia Trilaterală (care are 150 de membri în total): **M. Isărescu** și **Mihai Tănăsescu**, fost director executiv adjunct la Banca Mondială și fost ministru al Finanțelor.

Pentru prima oară în istorie reuniunea regională se desfășoară la București. În cadrul reuniunii s-au discutat subiecte precum viitorul UE și dezarmarea nucleară. De asemenea, au fost dezbătute alte teme importante, despre România și vecinătățile ei, la care au participat ministrul de Externe, Teodor Baconșchi, și fostul ministru al Apărării, Teodor Meleșcanu, alături de fostul comisar european bulgar pentru Protecția Consumatorilor, Meglena Kuneva, de ministrul moldovean de Externe, Iurie Leanca, și de secretarul de stat adjunct din Ministerul de externe ungar, Janos Hovari.

Sâmbătă, s-a discutat despre situația Germaniei la 20 de ani de la reunificare și despre felul în care criza economică mondială a afectat Europa.

Duminică, dezbaterile au fost axate pe globalizare, fiind prezentat mesajul directorului FMI, Dominique Strauss-Kahn. La final, a fost analizat un subiect favorit al președintelui Băsescu - politica internațională în regiunea Mării Negre, felul în care se intersectează în zonă interesele Statelor Unite, Europei și Rusiei.

Din alocuțiunea rostită la dineul oferit duminică participanților de către Președintele Traian Băsescu: *“Cu certitudine, o Românie consolidată economic după depășirea crizei, poate fi un pilon major al intereselor Uniunii Europene în regiune. În același timp, România poate fi catalizatorul proceselor de integrare europeană a țărilor din Balcanii de Vest și a Republicii Moldova”*. A declarat ca includerea din punct de vedere al integrării europene a R. Moldova în grupul țărilor situate în Balcanii de Vest este o necesitate. Băsescu a mai arătat că România poate fi o poartă de intrare în Europa pentru două mari fluxuri de hidrocarburi: din zona Mării Caspice și din Orientul Mijlociu și că, în acest sens, România și-a asumat, *“în propriul interes, dar și în interesul Uniunii Europene”*, dezvoltarea unor relații speciale cu țările din Caucazul de Sud și din Asia Centrală.

Înființată în iulie 1973, Comisia nu și-a ascuns niciodată intențiile de propagare a globalizării, dar susține că o face exclusiv spre binele tuturor pământenilor, chiar dacă împotriva voinței guvernelor. Miliardarul american David Rockefeller este președintele onorific al CFR și al Comisiei Trilaterale și cel care a avut inițiativa înființării acesteia din urmă. Pe site-ul organizației este publicată și actualizată permanent lista cu toți cei peste 300 de membri, între care 150 europeni, 107 asiatici și restul nord-americani. În prezent, nu pot fi membri cei care dețin funcții publice executive, dar lista cuprinde zeci de foști sau viitori oficiali. (I. C.)

În cinstea Părintelui Arsenie

În noiembrie 2007 vă spuneam că, la jumătatea drumului dintre cabana ”Valea Sâmbetei” și chilia Părintelui Arsenie Boca din Munții Făgărașului, un grup de creștini au amplasat o ”cruce de lemn care să străjuiască de sus pe cei care străbat cărările munților și spre a le arăta drumeților „cărarea” spre Chilie...”. Vă exprimam atunci și dorința ca, tot prin Asociația pentru Isihasm din Făgăraș, pe viitor să se mai amplaseze o cruce chiar lângă chilia Părintelui...

Iată-ne ajunși astfel în toamna lui 2010, pregătiți să urcăm cu o nouă cruce sculptată în lemn, de același credincios din Brașov, pentru a o pune în apropierea chiliei Părintelui Arsenie din munte. Am aflat însă între timp că pe locul unde vroiam noi să punem crucea, alți creștini binevoitori, cu râvnă pentru Părintele și dragoste față de Dumnezeu, au pus deja o cruce foarte frumoasă, tot din lemn. Astfel, am hotărât ca noua cruce să fie ridicată în apropierea cabanei ”Valea Sâmbetei”, chiar unde începe cărarea spre chilie, ca punct de reper, semn și închinare pentru toți cei care vor să ajungă la aceasta.

Așadar, în dimineața zilei de 2 octombrie, 14 creștini din Țara Făgărașului, 9 din Brașov, 3 din Sibiu și 2 din București, ne-am strâns la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, de unde am primit binecuvântarea părintelui stareț și pe părintele Casian însoțitor. Înconjuțați de tomnatecul peisaj multicolor al pădurii, am ajuns cu bine la cabană, unde am rămas uimiți când am văzut că zăpada acoperea destul de bine vârful munților, iar aerul curat era atât de rece încât ne-a luat frigul. După căutarea unui loc potrivit, ne-am apucat de treabă: unii au început să sape groapa și să facă ciment pentru amplasarea noii cruci, iar alții au început să urce spre chilie pentru a reîmprospăta vechea cruce cu lac, deoarece intemperiiile vremii și-au făcut cunoscută prezența. Încet și cu atenție, crucea a fost înălțată, spre bucuria și mulțumirea sufletească a celor prezenți.

Pe 16 octombrie, crucea a fost sfințită și s-a pus o plăcuță cu următorul text: ”*Această Sfântă Cruce s-a ridicat întru cinstea Preacuviosului Părintelui nostru Arsenie Boca la 100 de ani de la naștere – 29 septembrie 2010*”. Un gând care s-a născut acum trei ani și acum a devenit realitate, cu ajutorul lui Dumnezeu și al Părintelui Arsenie.

(Prof. Veronica Simu)

In Memoriam:

Prea Cuviosul Părinte Arhim. Teofil Părăian – Duhovnicul Mănăstirii „Sf. Constantin Brâncoveanu” - la împlinirea unui an (29.10.2010) de la momentul mării sale treceri...

[...] *Preacuviosul Părintele Aehimandrit Teofil Părăian* a fost un om al bucuriei, un om care și-a propus să înmulțească bucuria și credem că a reușit cu prisosință. Darul deosebit al părintelui Teofil de a vorbi și mai ales de a profunzimea cuvintele Scripturii și în special ale Noului Testament, preocuparea pentru cărțile fundamentale ale spiritualității ortodoxe, cum ar fi Patericul și Filocalia, dar și pentru textele liturgice cuprinse în cărțile de slujbă, l-au făcut să fie iubit și în același timp să fie un părinte duhovnicesc cu autoritate și discernământ [...]

Alături de mentorii săi duhovnicești: Arsenie Boca, Serafim Popescu, Veniamin Tohăneanu ori mitropoliții: Nicolae Bălan, Nicolae Colan, Nicolae Mladin și Antonie Plămădeală, *Avva Teofil* a fost darul lui Dumnezeu, om al bucuriei, bătrân frumos, duhovnic odihnitor de oameni, echilibrat, realist, cu zâmbetul mereu pe chip, *Părintele Teofil Părăian* a fost un om împlinit, un om fericit. Nevăzător, dar luminat, om al rugăciunii, *Părintele Teofil* și-a întemeiat viața pe credință și cultură. Totodată, Părintele Teofil a fost și rămâne un reper luminos și sigur, o persoană care a întrupat concret bucuria și certitudinea credinței, un propovăduitor al credinței lucrătoare prin iubire. A fost un ziditor de suflete și a renăscut pe mulți la viața duhovnicească în Iisus Hristos și în Biserică prin predicile,

conferințele sau îndrumările sfinției sale. A plecat din această viață cu nădejdea că Domnul nostru Iisus Hristos îl va primi în Împărăția Sa alături de Maica Domnului și de toți sfinții, pentru că toată viața și-a închinat-o slujirii lui Dumnezeu și a oamenilor. Prin mutarea la cele veșnice, *Părintele Teofil* ne lasă aici o moștenire impresionantă întrupată în viața sa, în cuvintele sfinției sale, în cărțile, în înregistrările cu predicile, conferințele sau interviurile realizate în ultimii 20 de ani în toată țara[...].

Bunul Dumnezeu să-l odihnească cu sfinții pe *Părintele Teofil Părăian* - cel care a ajuns acum alături de marii săi îndrumători, slujitori și înaintași, iar pentru rugăciunile lui să ne miluiască și să ne mântuiască și pe noi toți. Amin

Eu personal, mă simt foarte împlinit și onorat pentru faptul că am avut fericitul prilej și marea șansă de a-l întâlni și (de) a-l cunoaște pe *Părintele Teofil Părăian – mare personalitate a culturii și spiritualității noastre monahale românești, autentice și mărturisitoare din aceste răzvrătite vremuri*, având convingerea și nădejdea că vom ști cu toții pe mai departe, să ne cinstim înaintașii, potrivit meritelor și vrednicilor fiecăruia, cu toate că în aceste vremuri, prețuim mai mult pe alții de oriunde și de aiurea, căci ni se par a fi mai exotici, mai spectaculoși, mai senzaționali!... Însă, rămânem convinși de faptul că ce este nobil rămâne iar ce este ieftin, apune!...

Această personalitate duhovnicească și binecuvântată, cu alte cuvinte, este una de referință în cadrul Bisericii și spiritualității noastre autentice, care ar trebui să fie cunoscută, recunoscută și apreciată pentru totdeauna, de către toți cei ce cred că „Biserica este cetatea pe care nici porțile iadului nu o vor birui”!...

***Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească!
Veșnică să-i fie pomenirea! Amin!***

***Cu aleasă prețuire și multă recunoștință,
Drd. Stelian Gomboș – Consilier
la Secretariatul de Stat pentru Culte
din cadrul Guvernului României.***

Un suflet singuratic

Valeriu Romică Pietrăroiu
Penitenciarul Târgu Jiu

Un suflet singuratic și pustiu,
Atâta este tot ce mi-a rămas.
Regret mereu trecutul cel murdar
Și plâng amar, la fiecare pas.

Te chem, Iisuse, scump Samaritean,
Coboară-Te-n celula cu zăvor,
Căci Tu-mi cunoști suspinul cel amar
Și eu pe Tine zilnic Te implor.

Îți spun acum, cu lacrimile-n ochi,
Tot ce n-am spus în viață nimănui.
Și cred că numai Tu-mi poți asculta
Tot oful meu, pe care azi Ți-l spun.

Eu nu mai am pe nimeni pe pământ,
Căci toți ai mei, pe drept, m-au lepădat.
Și ce m-aș fi făcut, Iisuse scump,
Dacă pe Tine nu Te-aș fi aflat?

Te-aștept cu dor să vii în viața mea,
Cu inima deschisă te aștept.
Te prețuiesc ca pe-un Părinte drag
Și-Ți dau întreaga inimă din piept.

Știri din lume

Dialogul catolic-ortodox de la Viena (schimbare importantă de macaz)

La Viena s-au desfășurat în perioada 20-27 septembrie lucrările celei de-a XII-a plenare a Comisiei pentru dialogul teologic catolico-ortodox. Au participat douăzeci și trei de membri ai delegației catolice, iar Bisericile Ortodoxe au fost reprezentate în majoritatea lor, cu excepția Patriarhiei Bulgariei.

Au fost prezenți câte doi reprezentanți pentru fiecare dintre Bisericile ortodoxe autocefale (inclusiv rusă) și un număr egal de membri catolici. Comisia Vaticanului este condusă de arhiepiscopul Kurt Koch, președintele Consiliului Pontifical pentru Promovarea Unității Creștinilor. Patriarhia Ecumenică de la Constantinopol a fost reprezentată de mitropolitul Ioannis Zizioulas al Pergamului.

Partea catolică este reprezentată și de PS Florentin Crihălmeanu, episcop greco-catolic de Cluj-Gherla, care este membru al acestei comisii începând din anul 2006.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de PS Ciprian Câmpineanu, Episcop vicar patriarhal, Secretarul Sfântului Sinod, și părintele profesor universitar dr. Ioan Ică jr. de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din Sibiu.

Tema principală a fost continuare a dialogului de la Ravenna (2007) și Paphos (2008) despre primatul papal în Biserica Universală. La Ravenna cele două părți „au căzut de acord că, «în vremea Bisericii nedespărțite», Biserica Romei, care «prezidează în iubire», potrivit expresiei Sfântului Ignatie al Antiohiei (Către Romani, prolog), ocupa primul loc în această ordine canonică (taxis), iar episcopul Romei era protos-ul între patriarhi” (Ravenna, § 40 și 41).

Nu s-a discutat despre cele întâmplate după schismă și nu s-a stabilit recunoașterea primatului papal de către ortodocși. Dar s-

a decis ca textul documentului de lucru să fie revizuit ulterior.

Abia de aici înainte se va forma o subcomisie care „să înceapă tratarea aspectelor teologice și ecleziologice ale Primatului, în relație cu Sinodalitatea”. Această subcomisie va studia tema, iar rezultatul muncii sale va fi dat Comitetului Mixt de Coordonare, care se va întâlni în 2011. Următoarea întâlnire a Comisia Mixte de dialog va avea loc probabil în 2012 (tot în 2012 se dorește și realizarea celui de-al 8-lea sinod panortodox, cu siguranță că înaintea acestei întâlniri de dialog ortodox-catolic).

“Este evident și clar pentru toate părțile ortodoxe că jurisdicția Papei de la Roma în primul mileniu a fost doar în Vest. În Est, însă, teritoriile au fost împărțite între cele patru Patriarhate, astfel: Constantinopol, Alexandria, Antiohia și Ierusalim” – a spus Mitropolitul Ilarion, șeful Departamentului pentru Relații Externe Bisericești, într-un comunicat publicat online pe site-ul Patriarhiei Moscovei. Episcopul Romei “nu a avut jurisdicția directă asupra Orientului”, chiar dacă, “în anumite cazuri ierarhi din est au apelat la el, ca la un arbitru, în diversele dispute teologice”. “Aceste cazuri nu au fost sistematice [adică au fost ocazionale - n.red.] și nu pot sugera în nici un fel faptul că episcopul Romei a fost văzut în Est drept posesorul autorității supreme în Biserica

Universală“, a spus Mitropolitul Ilarion, *“Sperăm că partea catolică va accepta această poziție la sesiunile ulterioare ale Comisiei – o poziție care este confirmată și de numeroasele dovezi istorice”* – a încheiat ÎPS Ilarion.

Și papa Benedict și-a schimbat politica ecumenică. În loc de *“întorcere la Roma”*, la o unitate formală într-o singură Biserică, cu mai multe forme de conducere, dar fără libertate religioasă, se dorește o Biserică democratică, a unității în diversitate, a pluralității sub o singură autoritate. Astfel, papa îi cheamă pe anglicani (și pe toți creștinii) să devină catolici, păstrându-și unele din tradițiile lor și subliniind punctele comune (care unesc, nu care despart). Astfel, dialogul și negocierea nu mai sunt necesare! Important este ca papa de la Roma să conducă! Papa ar renunța deci la autoritatea doctrinală și la pretențiile jirisdicționale, în favoarea conceptului de *“slujire petrină”*, al rolului de lider suprem la nivel ecumenic (primul între egali).

Experții reuniți la Viena au convenit că cele două Biserici, catolică și ortodoxă, ar putea deveni în cele din urma *“Biserici surori”* (chiar dacă mai este cale lungă), care recunosc pe Papa ca și capul lor titular (as their titular head), și *păstrază în același timp multe din structurile bisericești, cum a fi Liturghia și anumite obiceiuri care s-au dezvoltat pe parcursul mileniului trecut. Dar astfel și catolicii își pot păstra Filioque și celelalte tradiții (erezii), tot dialogul concentrându-se îndeosebi asupra primatului.* Această politică va reduce foarte mult durata dialogului, motiv pentru care catolicii s-au arătat foarte mulțumiți de rezultatul întâlnirii

Unirea va necesita schimbări din ambele părți, au subliniat președinții celor două delegații (catolice și ortodoxe). *“Nu aș numi-o reformă – e prea dur – dar o adaptare din ambele părți”* – a spus mitropolitul Ioannis Zizioulas. Pentru ortodocși, a spus el, asta înseamnă recunoașterea faptului că *există o Biserică universală la un nivel mai înalt decât Bisericile lor naționale și că papa este capul ei în mod tradițional.* Catolicii, la rândul lor, ar trebui să consolideze principiul sinodalității, prin care *un lider al Bisericii consultă ceilalți episcopi înainte de a lua decizii importante,* a mai spus el.

Un model al unirii (împăcării) celor două Biserici (ortodoxă și catolică) a fost propus de ucraineni: Biserica Greco-Catolică să fie în comuniune deplină atât cu Roma, cât și cu Constantinopolul (“unitatea duală”). Patriarhul ecumenic Bartolomeu a răspuns favorabil, spunând că “unitatea duală” ar fi o imagine a Bisericii dinaintea mării schisme.

Chiar și cu aceste renunțări ale papei, o astfel de Biserică universală ne duce totuși cu gândul la turnul Babel, la o unire formală (sincretistă), la o unitate în diversitate, dar nu și în adevăr. (I.C.)

Pentru a vedea mai bine complexitatea problemei primatului, redăm în continuare un dialog cu Arhimandritul **Kirill Hovorom** (foto), vicepreședinte al Comitetului pentru Educație din **Patriarhia Rusă**, care face parte din delegația de la Viena la sesiunea Comisiei Mixte de dialog ortodox-catolic (a participat ca translator și consilier, alături de Mitropolitul Ilarion și protoiereul Valentin Asmus). Sinodul i-a cerut să dezbată toate problemele care vor fi ridicate la această întrunire și să expună poziția Sinodului (Bisericii Ruse) asupra lor.

Primatul (supremația) în Biserica Ortodoxă

Cât de diferite sunt pozițiile ortodocșilor în privința primatului papal?

Diferențele nu se referă atât de mult la primatul pontifului, ci mai ales la *primatul (supremația) în cadrul Bisericii Ortodoxe*. Pe de-o parte, primatul este parte integrantă a tradiției Bisericii. Toți recunosc faptul că primatul ar trebui să fie și să funcționeze în Biserica Ortodoxă. Pe de altă parte, nu este înțeles cum trebuie el să fie. Și de aceea există diferite argumente. Toți ortodocșii însă au aceeași

primatul roman: *primatul, în înțelegerea ortodoxă, nu poate fi la fel cu primatul papal.*

Și care este poziția tradiției ortodoxe în privința primatului?

Haideți să o spunem în felul următor: printre teologi ortodocși există momentan (cel puțin) două păreri privind *supremația (primatul) în tradiția ortodoxă.*

1. Conform primei păreri, primatul există în mod nominal: adică *primul în onoare*, care, în afară de această cinste, nu mai îndeplinește și alte funcții în Ortodoxia Ecumenică. Toate Bisericile autocefale sunt absolut suverane, asemenea suveranității statelor naționale. Astfel, orice încercare de a “întrupa” primatul de onoare în domeniul relațiilor inter-ortodoxe este percepută drept o intervenție în treburile interne ale Bisericii naționale – similară amestecului în afacerile interne ale unui stat. În opinia mea, o astfel de atitudine față de primat este inspirată de actualul model al statelor suverane, care au apărut după Revoluția Franceză.

2. Cealaltă poziție vine din ideea că primatul în tradiția ortodoxă a fost mereu ceva real, care a avut mecanisme specifice de aplicare în practică. O altă problemă este aceea că în istorie a existat un *spectru foarte larg de mecanisme care au putut asigura supremația.* Câteva dintre aceste mecanisme nu ar fi fost acceptate acum, ca, de exemplu, amestecul Sf. Ioan Hrisostom în treburile interne ale unor eparhii. Prin urmare, nu există un consens între adepții acestei poziții cu privire la ce putere specifică ar putea să aibă primatul în această situație. Ei sunt de acord, totuși, că modelul federativ al Bisericilor naționale, care exclude posibilitatea unui primat real, nu este tradițional sau acceptat.

Ar fi o exagerare să spun că Biserica Ortodoxă Rusă sprijină prima poziție, în contradicție cu Constantinopolul, care o menține pe cea de-a doua. Biserica Ortodoxă Rusă are destui teologi care au certitudinea că primatul în Biserică ar trebuie umplut cu conținut real (nu doar de formă – n.red.). Apropo, o astfel de părere o împărtășește și Pr. Valentin Asmus, care va lua parte la discuțiile de la Viena. M-aș include, de asemenea, și pe mine în această categorie. Aș vrea să subliniez încă o dată că nu vorbim acum

despre primatul pontifului (papal – n.red.), ci despre primatul din mediul ortodox. Toate grupările de teologi ortodocși sunt de acord cu ideea că primatul, în sensul ortodox, diferă în mod substanțial de primatul papei în general și cum este formulat acela, în mod particular, la Consiliul I Vatican ... Sper că vom ajunge la un acord privind înțelegerea ortodoxă a primatului în Biserică. [n.red.: până la Petru cel Mare, Biserica rusă avea doar Patriarh, nu și Sinod, deci Patriarhul nu era doar de formă, ci avea puteri depline. Or lucrurile nu mergeau bine și țarul Petru s-a adresat celor 4 Patriarhii pentru sfat. Acestea au hotărât înlocuirea Patriarhului cu un Sinod - 1721]

Sunt și alte aspecte discutabile care urmează să fie revizuite ca, de exemplu, Filioque?

Nu, această chestiune nu va fi dezbătută. Discuția se va focaliza asupra textului, dedicat rolului primatului papei în primul mileniu al creștinătății.

Știți care va fi următoarea temă care va fi examinată de către Comisie? În opinia dvs., cât de mult timp credeți că pot ține aceste negocieri?

Din câte am înțeles, după primul mileniu trebuie mers mai departe, la al doilea, unde, de asemenea, va fi examinat rolul episcopului Romei în aceasta perioadă, mai ales că atunci acest primat a cauzat o divizare în Biserica ecumenică. Această întrebare este mult mai complicată decât cea pe care o discutăm acum. De aceea, nu voi anticipa cât de mult vor ține negocierile sau dacă acestea vor fi de succes...

Vă mulțumesc pentru interviu!

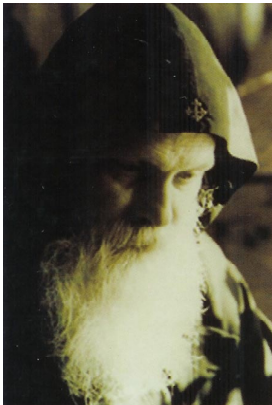
Interviu realizat de Taras Antoshevskyy, Kiev. Traducere de Dan Camen. (Sursa: <http://palamas.info/?p=5362>) SURSA: <http://theologhia.wordpress.com/2010/09/24/biserica-ortodoxa-rusa-participa-la-dialogul-catolico-ortodox-de-la-viena/>

Cele mai vechi icoane ale apostolilor

În catacombele romane de la Santa Tecla, arheologii au descoperit cele mai vechi portrete ale apostolilor **Pavel, Petru, Andrei și Ioan**. Portretele datează din perioada târzie a Imperiului Roman (*Spiegel Online*). Aceasta este și o dovadă că icoanele au avut însemnătate încă de la începuturile creștinismului.

Benedictinul Gabriel Bunge a trecut la Ortodoxie

Jeromonahul și cărturarul benedictin Gabriel Bunge a devenit fiu al Bisericii Ortodoxe vineri, 27 august, în Biserica “Maicii noastre, Bucuria celor întristați” din Bolshaya Ordynka - Moscova, informează www.mospat.ru. “Evenimentul s-a desfășurat în prezența ÎPS Mitropolit Ilarion, coordonatorul Departamentului pentru Relații Externe Bisericești al Patriarhiei Moscovei, ÎPS Kallistos Ware, Mitropolit al Diokleei și a credincioșilor veniți la Vecernia sărbătorii. Mitropolitul Ilarion a vorbit despre un final firesc al unui drum duhovnicesc, pe parcursul căruia părintele Gabriel a fost mereu ortodox în inima sa. Părintele Gabriel este autorul unui întreg șir de studii despre spiritualitatea monahismului egiptean al secolului al IV-lea și despre teologia avvei Evagrie Ponticul”, a declarat pr. dr. Ioan Moga, de la Universitatea din Viena. O parte din cărțile sale au fost traduse și în limba română. Cele mai renumite sunt: “În lupta cu gândurile. Despre cele opt gânduri ale răutății și replici împotriva lor”, “Practica rugăciunii personale după tradiția Sfinților Părinți”, “Părintele duhovnicesc și gnoza creștină după avva Evagrie Ponticul”, “Akedia. Plictiseala și terapia ei după avva Evagrie Ponticul sau sufletul în lupta cu demonul amiezii, “Mânia și terapia ei după avva Evagrie Ponticul sau Vinul dracilor și pâinea îngerilor”, “Icoana Sfintei Treimi a cuviosului Andrei Rubliov sau Celălalt Paraclit”, “Evagrie Ponticul. O introducere”, apărute la Editura Deisis 1997).

În mass-media catolică evenimentul a fost descris ca o trecere a călugărului la rușii schismatici, ca o cădere din sânul lui Petru în apostazie. (www.kreuz.net/article.11845.html) Ecumenismul este, așadar, doar... politică, diplomație, interes. (I. C.)

Exploatare pentru ovocite

La New York, a fost lansat un documentar, intitulat *Eggsploitation* (Exploatare pentru ovocite), care scoate la iveală fața ascunsă a industriei fertilității și consecințele periculoase ale donării de ovocite pentru sănătatea femeilor. Documentarul prezintă cazul a trei tinere femei, care au suferit importante complicații de sănătate în urma donării de ovocite. Calla a suferit leziuni cerebrale și a devenit sterilă. Alexandra a pierdut un ovar, după complicațiile legate de stimularea ovariană, și a dezvoltat cancer mamar. Sindy a suferit un sindrom al hiperstimulării ovariene severe. Toate trei s-au aflat în pragul morții. „Industria știe că asta se va întâmpla, mai devreme sau mai târziu. Ei doar au aruncat zarurile, iar eu am fost cea care «a picat». Doar banii contează pentru ei”, afirmă Calla.

Aceste mărturii fac apel la conștientizarea pericolelor din industria nereglementată, care atrage miliarde de dolari și pune în pericol starea de sănătate a femeilor tinere în favoarea împlinirii dorinței de copii a altora. Industria fertilității ascunde aceste pericole în spatele „unei publicități înșelătoare, a unor stimulări financiare mari și face apel la altruism”. Ea țintește în mod tactic femei vulnerabile tinere pentru a obține ovocite. Donarea de ovocite este prezentată ca o procedură sigură, dar în realitate, potrivit documentarului, este cu totul altceva. Odată cu apariția tehnicilor de reproducere asistată, clinicile de fertilitate din SUA fac publicitate în rândul femeilor tinere sănătoase din campusurile universitare, în ziarele instituțiilor de învățământ superior și pe Internet. Acest documentar este realizat de către Centrul pentru Bioetică și Cultură.

(Larisa Ifțime, Asociația Provita Media București)